

Dukagjini

Botim Periodik i Shoqatës Atdhetare “Dukagjini”, Viti i XIV i botimit, nr. 154, Gusht 2016

Nr. Llog. UNIONBANK 510367047020112, Shkodër - Albania, Tel. 00355692465784, internet: www.shoqatadukagjini.com, Kryeredaktor: Luigj Shyti, Çmimi 30 lekë / 1.5 euro

Promovohet LIBRI “GJURAJT”, me autorë Ndue Sanaj, Arben Gjuraj e Vat Gjoni

2

Me datën 20 gusht 2016, dite e shtune, ora 10. 30, në mjediset e Hotel Colosseo, u zhvillua ceremonia e paraqitjes së librit “Gjurajt” të autoreve Ndue Sanaj, Arben Gjuraj e Vat Gjoni. Në këtë ceremoni ishin prezent shumë prej fshatit Gjuraj, nga Gërçari i komunës Gjakovë, nga komuna Peje, nga Mirdita, Burreli, Bulqiza e Librazhdit, nga Pentari, Kopliku i Sipërm, e Jubani; Mjeshtri i Madh Fadil Kraja e Ahmet Osja, konsulli i Nderit të Republikës së Austrisë në Shkodër, Gjergj Leqejza; Sekretari i Komisionit Drejtësi e Paqe, Luigj Mila; kryetari i shoqatës së shkrimtarëve Shkodër, Skënder Temali, i grupit të ansamblit “Treva”, Fran Kodra e Kryetari i Shoqatës “Spani”, Mhill Pali; shumë miq e koleg të autoreve, familjarë të tyre, shkrimtar dhe veprimtar shoqëror, si dhe shkrimtari Meritan Spahija, shtëpia botuese “FIORENTIA”.

Asnjë shpresë nga kjo shoqëri e sëmure!

4

Nga Besi BEKTESHI / Ky gusht, por dhe të tjerët para tij, janë të mbushur me vrasje, prerje, vjedhje, aksidente, kanabis, gjakmarrje, perdhunime e të tjera e të tjera. Sigurisht që vijnë dhe shqiptarët nga jashtë dhe duke u shtuar popullsia shtohen dhe krimet e imoraliteti i jashtëzakonshëm i saj. Pastaj dhe të nxehtit e tepërt (për ne) si stinë e kam fjalën, dhe rezultati është momenti tragjik i krimit dhe aksidenteve apo dhe pa përgjegjshmërisë kolektive në “lirinë absurde dhe shpërdorimin e demokracisë” në vazhdim. Sigurisht që nuk është (vetëm) çështje e politikës dhe klasës së tillë, sepse është e qartë se ajo është produkt shoqëror i joni...

Sikur të mos ekzistonte raca e politikanëve!

- MEDITIM PAS NJË DASME SHQIPTARO- AUSTRIAKE -

U ndodha i ftuar në dasmën e mbesës time, Alda, me Gerotin nga Austria, pedagog në një shkollë austriake, që konsullatat e dy vendeve kanë hapur në Shkodër. Ndaj dhe unë e quajta dasmë “shqiptaro-austriake”. Organizatorët e këtij gëzimi kishin zgjedhur Shirokën, vend i cili, në muajin qershor kur u bë dasma në fjalë, është më i kërkuari e më i frekuentuari në guidën turistike të metropolit të veriut.

5

KUQ E ZI - PLAVË E GUCI

FESTIVALI I PARË FOLKLORIK MBARËKOMBËTAR “KËNGA DHE VALLJA SHQIPE NA BASHKON”

Ditët e nxehta të korrikut i lamë pas në ultësirën e Shkodrës dhe në një mëngjes heret morëm rrugën në drejtim të Alpeve Shqiptare. Lamë pas Koplikun e zhurmshëm, Bajzen e Vukpalajt dhe morëm rrugën e Kelmendit. Ishim bashkë, një grup që kishim marrë një rrugë të gjatë, të lodhshme, por jashtëzakonisht impresionuese. Unë, si përfaqësues i gazetës prestigjioze “NACIONAL” pata nderin në këtë udhëtim të jem pjesë e këtij grupi që vinte nga Radio Televizioni Shqiptar dhe nga Televizioni i nderuar i qztetit të Shkodrës TV-1 Channel.

8

A jemi kund gjallë?

- RUBRIKA: SI SHKRUANIN PARAARDHËSIT -

Nga Gjergj Fishta, botuar më 1918 / I përmenduni filozof i Greqisë s’vjetër Aristoteli e la të shkruese, se jeta asht në punë, si me thanë, se për me njoftë a ka a s’ka jetë ndoj send, duhet me vrojto pale a punon a s’punon aj gjësend; pse jetë pa punë s’ka.

Për në kjoftë, pra, se kjo fjalë nuk asht rrenë, sikurse edhe rrenë nuk asht, duhet me thanë se komi shqyphtar nuk ka ma jetë; ase, mos shqyphtarët s’lozin kund për s’gjallit, e për kom të vet s’e gësin një gur n’uj, por rriin duj u përhapë e tuj njuhë mizat nëpër t’me me jhaneve e të hijeve të hoteleve, ...

11

Krenaria kokëposhtë ndaj vetvetes dhe fqinjësisë së mirë

KADRI UJKA, kritik letrare

10

Duke lexuar prononcimin e Prof.Ledi Shamku kundër aktit anti-shqiptar të Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Malit të Zi, më lindi ideja e një pronocimi publik, jo si kulturë e rëndomtë e një pjesëtari të shoqërisë civile, por si intelektual i që të mirën e së ardhmes së atdheut të vet dhe të fqinjve tanë, jo vetëm e koncepton të pandarë, por e nderon, e pret dhe e lexon si produkt i një reciprociteti nderimi dhe inkurajimi progresist ndaj njëri-tjetrit dhe kurrësi si një qëndrim folklorik, përjashtues dhe asimilues, si në epokën e krajloviçëve ogurzi, ballkanikë...

Promovohet LIBRI “GJURAJT”, me autor Ndue Sanaj, Arben Gjuraj e Vat Gjoni

Me datën 20 gusht 2016, dite e shtune, ora 10. 30, në mjediset e Hotel Colosseo, u zhvillua ceremonia e paraqitjes së librit “Gjurajt” te autoreve Ndue Sanaj, Arben Gjuraj e Vat Gjoni.

Në këtë ceremoni ishin prezent shume prej fshatit Gjuraj, nga Gërçari i komunës Gjakove, nga komuna Peje, nga Mirdita, Burreli, Bulqiza e Librazhdi, nga Pentari, Kopliku i Sipërm, e Jubani; Mjeshtri i Madh Fadil Kraja e Ahmet Osja, konsulli i Nderit të Republikës së Austrisë në Shkodër, Gjergj Leqeja; Sekretari i Komisionit Drejtësi e Paqe, Luigj Mila; kryetari i shoqatës së shkrimtarëve Shkodër, Skënder Temali, i grupit të ansambllit “Treva”, Fran Kodra e Kryetari i Shoqatës “Spani”, Mhill Pali; shumë miq e koleg të autoreve, familjarë të tyre, shkrimtar dhe veprimtar shoqëror, si dhe shkrimtari Meritan Spahija, shtëpia botuese “FIORENTIA”.

Ceremonia u përgatitë nga Aleks Dushi e Suela Ndoja dhe u drejtua nga Suela Ndoja e Daniela Pjetri.

Dhanë mendime, vlerësime e opinione Lazër Stani-redaktori i librit; Luigj Shyti-sekretari i Shoqatës Atdhetare-Dukagjini; konsulenti Aleks Dushi; Qëndresa Gjuraj-nga Gërçarë të komunës Gjakovë; studiuesi Shaban Gjura-Librazhdi;

Lulash Brigja; mësuesi veteran Gjon Gjura nga Mirdita; Prele Shytani-Kryetari i Këshillit të Shoqatës Atdhetare-Dukagjini; Drejtori i shkollës “Dede Gjon Luli”, Gjovalin Kodra; psikologjia Suela Ndoja dhe u mbyllën me fjalën e shkrimtarit Fadil Kraja. Të gjithë po të thuash ishin në një mendje, vlerësuan dhe falënderuan punën e të tre autorëve, Ndue Sanaj, Arben Gjuraj e Vat Gjoni.

Në fund, autoret miqve nga Gjakova, Peja, Mirdita, Librazhdi, Burreli, Bulqiza, Kopliku i Sipërm, Jubani e të tjerë nga fshati Gjuraj, ju shtruan një dreke te Bar-Restorant “FOLOGA”.

Botimin e këtij libri e mundësuan: Vëllezërit Agim e Ardian Preka, Marash Shpati, Gjin Bluda, Vëllezërit Nikoll e Zef Mrina, Ndue Leka, Dede Markaj, Arben Gjoni e Fredi Gjuraj dhe motra Enkelejda, Edmira e Enveida Sanaj.

Ndërsa ceremonia e paraqitjes së këtij libri u mundësua nga Ndoc Sukaj, me banim në Nju-Jork.

Korrespondenti “Dukagjini”

Libri “GJURAJT” vlerë e shtuar për Dukagjinin

Në kohën që po jetojmë, kur rruli i globalizimit po lëvizë fuqishëm, është domosdoshmëri që të njohim, ruajmë, publikojmë e muzealizojmë vlerat që ka çdo familje, çdo vend, çdo lagje, çdo fshat apo krahinë, sepse kështu do të njohim dhe ruajmë vlerat tona, dhe nga vlerat e secilit përbëhen vlerat e vendit, kombit.

Libri që sot jemi mbledhur që të përurorjmë është një pasqyrim i jetës, historisë, kulturës, dokeve dhe zakoneve të këtij fshati, është një vlerë e shtuar, është një enciklopedi për fshatin Gjura, por edhe më gjerë, sepse vlerat e një fshati apo një zone a krahinë shtojnë vlerat e gjithë territoreve me të cilat kanë marrëdhënie të të gjitha natyrave.

Të dashur miq!

Kam pasur rastin që të njihem me këtë botim që kur ishte në dorëshkrim, natyrisht, nuk kam qenë i vetmi. Edhe kemi diskutuar për probleme të veçanta, prej disa kohësh. Kam ndjerë një farë përgjegjësie për këtë shkak, por tash ndjehem mirë që e kemi në dorë këtë libër me cilësi të brendshme shumë me vlerë, por edhe i punuar mjaft mirë teknikisht nga studio “VIZION” dhe shtëpia botuese “FIORENTIA”. Unë kam dhënë mendimet e mia siç i kam parë dhe kuptuar unë, dhe autorët, me të drejtën e padiskutueshme të tyre, kanë marrë ato që i kanë ndjerë të nevojshme. Të dy palët kemi pasur të njëjtin qëllim, rritjen e vlerave të librit, gjë që unë mendoj se i është arritur mjaft mirë qëllimit.

Ky libër i shkruar në grup, i drejtuar nga zoti Ndue Sanaj, është një veçori, tregon ndjenjën e bashkëpunimit. Autorët e këtij libri janë larguar që në vegjëli nga fshati i tyre i lindjes, apo rasti i zotit Arben, i cili pavarësisht që ka banuar familjarisht, mbase mbi dy shekuj, jashtë këtij fshati, por që ruajtën dhe kujtuan gjithmonë prejardhjen me shumë respekt. Ky bashkëpunim është përvojë mjaftë e mirë për shoqërinë, është përvojë për të gjithë studiuesit, është një formë e lidhjes së gjakut.

Gjurajt, të vendosur atje ku buron Kiri, midis gjelbërimit, në pak tokë e ndoshta më pak livadhe, por pjellore me shumë nga dora e banorëve se sa cilësia e tokës, jetuan dhe jetojnë që prej shekujsh, mi cilësi nga më të mirat. Edhe ata që janë larguar në kohë të ndryshme i kanë marrë me vete këto cilësi dhe i kanë shfaqur me dinjitet kudo që jënë vendosur.

Popujt arrijnë të jetojnë, para së gjithash, në saje të punës së tyre, në saje të vetëvehtes. Ata që dinë të përballojnë kohëra me nëtyrë të vështirë e komplekse dëshmojnë për

qëndrueshmëri. Malësorët dukagjinas, midis të cilëve edhe ata të gjurajve, e kanë treguar këtë më së miri. E kaluara nuk duhet të na pengojë dhe as të na tërheqë prapa, por duhet të shikojmë përpara sepse e kaluara nuk kthehet më,

gjallë e jetës, është larguar nga vendlindja, është më e domosdoshme njohja e rrënjës. Kjo jo për ta ndaluar zhvillimin por që ta dimë kush jemi, sepse e kemi më të lehtë të përcaktojmë synimet ku duam të shkojmë.

Jeta kështu është. Por vështirësitë asnjë herë nuk duhet të na friksojnë, të na pengojnë. Të bëjmë atë që mundemi. Këtë bënë edhe autorët Sanaj, Gjura dhe Gjoni. Ky libër është një shembull se si mund të studiohet historia dhe kultura

qoftë edhe e një fshati relativisht të vogël, pse jo edhe një familje apo fisi të veçantë. Nga shkrimi i historisë apo gjenezës së familjeve, fshatrave apo fiseve e më gjerë krijohet mundësia e njohjes, studimit dhe publikimit të historisë, kulturës dhe gjenezës së kombit.

Libra si ky, në pamje të parë janë pronë e autoreve apo autorit, por kur dalin nga shtypi nuk janë më pronë e tyre. Ato u përkasin të gjithëve. Por ata që janë në qendër apo faqet e tyre janë disi më të privilegjuar.

Studiues të huaj, andej nga filimet e shekullit të XX, të çuditur dhe të mahnitur për çfarë shikonin gjatë qëndrimit të tyre në krahinat malore të Shqipërisë veriore shtruan çështjen që të mund të muzealizoheshin këto krahina. Ishte e pamundur në ta kohë, por edhe sot është e pamundur, madje as një fshat i vogël nuk mund të muzealizohet. Por një gjë mund të bëhet, të shkruhet, të evidentohet me të gjitha mënyrat historia, gjeneza, kultura materiale e shpirtërore popullore, etj, të ngrihen muze e të ruhen ato. Kësaj i shërben edhe ky studim me karakter enciklopedik për fshatin Gjura.

Malësorët tonë, midis të cilëve edhe ata të Gjura, u gatuan nga vështirësitë për të përballuar ato. Ashpërsia e natyrës, egërsia e maleve, veprimtaria e stuhive, ftohtësia e akullit e dimrave, rreziku i urisë e iltësia ndaj armikut, i bënë një qenie rezistente si shkëmbi ku jetoj, i bënë qëndëstarë si malet përballë stuhisë. Zoti i pajisi këta malësorë me aftësitë fizike e mendore të aftë për të përballuar vështirësitë, e mbi-jetuar. Këto tipare të pasqyruara duken edhe në përshkrimet e bëra nga autorët, në librin Gjura, që po marrim në dorë.

Në pothuaj 400 faqet që ka ky libër, të gjitha, janë të mbushura me respekt dhe mirënjohje për vlerat e brezave të kaluar, për bëmat e tyre,

janë mbushur me dashuri për historinë, kulturën, prejardhjen, për kulturën materiale dhe shpirtërore të tyre. Ky studim është një testament për brezat që do të vinë, është një pengesë në rrugën e harresës.

Shumë ngrohtësisht i uroj autorët për këtë punë pasionante dhe me shumë vlera që kanë bërë, ju uroj jetë të gjatë dhe punë të tjera me vlera të tilla.

Luigj SHYTI
20.8.2016

por një popull që harron të kaluarën e ka shumë të vështirë të ardhmen.

Ka ndonjë bashkëkrahinarë tonin, madje edhe intelektual që bëjnë të diturin dhe përpiqen të japin mend të tjerëve, që të mos merremi me të kaluarën. Ajo ka ikur trubetojnë ata. Po, vërtetë ka ikur, por ajo duhet njohur që të jemi më të qartë në vështrimin përpara. Një krahinë, apo edhe një komb pa histori, është i rrezikuar në qenien e tij. Përvoja e mirë nuk vdes kurrë. Ajo ka vend në çdo kohë. Në kushtet e sotme, kur rinia, pjesa më e

Autorët e këtij libri i kanë dhënë brezit të sotëm dhe atyre që vinë një dokument shumë të vlefshëm, dokument që mund ta përdorin në punën e tyre hulumtuese, dhe jo vetëm në studime, por, edhe thjeshtë për krenari për të parët, për prejardhjen.

Vëçanërisht gjeneza është si një mriç shumë i madh me rrënjë shumë të thella që është shumë e zorshme për ti shkuar deri në fund, por edhe më degë shumë të gjera, të cilat lindin vazhdimisht, por edhe me degë që këputen, që thyhen.

Asnjë shpresë nga kjo shoqëri e sëmurë!

Nga Besi BEKTESHI

Ky gusht, por dhe të tjerët para tij, janë të mbushur me vrasje, prerje, vjedhje, aksidente, kanabis, gjakmarrje, perdhunime e të tjera e të tjera. Sigurisht që vijnë dhe shqiptarët nga jashtë dhe duke u shtuar popullsia shtohen dhe krimet e imoraliteti i jashtëzakonshëm i saj. Pastaj dhe të nxehtit e tepërt (për ne) si stinë e kam fjalën, dhe rezultati është momenti tragjik i krimit dhe aksidenteve apo dhe pa përgjegjshmërisë kolektive në “lirinë absurde dhe shpërdorimin e demokracisë” në vazhdim. Sigurisht që nuk është (vetëm) çështje e politikës dhe klasës së tillë, sepse është e qartë se ajo është produkt shoqëror i joni. Dje një kriminel, vrasës dhe torturues, mbasi ka bërë dhe vetëvrasje nderohet me një varrim të përkorë si një burrë i mirë dhe i dashur me komunitetin dhe viktima e vrarë dhe torturuar, lidhur dhe masakruar nga kriminelin – abandonohet si një e përdalë që nuk duhet ti shkohet në varrim?! Me një shoqëri të tillë që akoma nderon kriminelin dhe vrasësin, nuk ka pse të mos dalin kriminelat politikë me shumicë dhe unë mund të shtoj se - janë shumë të mirë (ata politikanët) që janë kaq pak (kriminelë) dhe që nuk bëjnë akoma më shumë keq, se sa realisht kanë në dorë?! Një shoqëri e tillë e depërimuar dhe injorante ku nuk mban më që “përcakton tradhtarë sportistët që duan të luajnë për vendin e tyre dhe në fund të fundit për çfarë do lloj vendi në botë që ata duan” nuk mund të prosperojë kurrë?! Imagjinoi se sa tradhtarë ka prodhuar ky

vend dhe sa do të prodhojë me këtë mentalitet sa idiot dhe kriminel, në rrënjë të mendimit më retro shoqëror që mund të bëhet në Europë. Sigurisht që nuk ka popull më të prapambetur shoqërisht në zhvillim urban dhe kulturor në Europë, si i vetmi vend që ka më pak se sa 100 vite shtet (1920-ta është qeveria parë normale) në vete, ai ka ndërtuar shtetin i fundit, ka shkruar gjuhën e vet i fundit dhe ka ngritur universitetin i fundit. dhe raport të shoqërisë me shtetin e drejtuar nga shqiptarët? Janë përpjekur dy burra njëri sundimtar dhe tjetri diktator ta fusin në hullitë e shoqërisë së mësuar, kultivuar, dhe kanë bërë disa vite presion mbi të – por faktikisht pak gjë kanë ndryshuar nga shoqëria primitive, e cila as rendin feudal, nuk ka kaluar normalisht. Sigurisht që dy sundimtarët si Zogu dhe Hoxha, e kanë mbajtur në kontroll këtë shoqëri, e cila vriste dhe kriminalizonte me veten – por liria dhe ajo që quhet te ne “demokraci” ja nxorën ngjyrat e vërteta dhe veset e shumta dhe të panumërta, që ka një shoqëri e tillë kaq kriminale sa justifikon çdo veprim për të përfutur?! Emma Goldman thotë se “elementi më i dhunshëm në shoqërinë tonë është injoranca”. Pikërisht në këto 25 vite në shoqërinë shqiptare, mbas diktaturës që ushtronte presion (të vriste po të dilje kundër) dhe nuk lejonte krimin individual, por ndalonte dhe injorancën të bënte ligjin – rifilloi injorantizimi dhe kësaj rrugë me diploma dhe firma e vula. Nuk bëhej shkollë, nuk mësohej dhe nuk edukohesh kush, dhe sigurisht merrte firmën dhe vulën se kishte mbaruar shkollë?! Nuk ka se ku shkon më keq se sa kaq një shoqëri drejt injorantizimit. Vesi tashmë i kalbur i hajdutërisë dhe pasurimit me krim – zuri pushtetin me të thëna dhe të bëra, duke e shpallur dhe veten si model “antikomunist” dhe demokratik. Ishte ky ves dhe në diktaturë, por ajo kohë kishte kontrollin mbi çdo gjë. Nuk është e vërtetë se varfëria bën shoqërinë e keqe. Ne nuk jemi kurrë më të varfër se në kohën e kriminelëve Hoxha dhe klikës së tij – por e bën injoranca dhe ajo tashmë në krahasim me diktaturën, është super agresive dhe absolutisht me të drejta sunduese - mbi diturinë. Injorantët dhe për më tepër kriminelë, tashmë kanë fatet e politikës, sundimit në

të, politikave të gjyqësorit dhe partive kudo në Shqipëri. Ato kanë pushtete (prej 25 vitesh) të rëndë- sishëm politiko-financiarë dhe kanë zotëruar dhe vazhdojnë të zotërojnë ministri dhe drejtori të rëndësishme, duke shkatërruar absolutisht shtetin, financat dhe ligjin në këtë vend. Gangsterizmi politik është pasojë e një shoqërie që respektton dhe nderon gangsterin. Ku nuk e kemi këtë gjë ne? Ne edhe në akademizëm – universitete dhe shkolla kemi gangsterë ose njerëz në shërbim të tyre. Një shoqëri që nuk do me shumicë absolute të zbatojë ligjin dhe që tallet me të, apo nderon antiligjin - është shoqëri që provokon diktatura dhe tirani!? Ne e kemi provuar dhe gjysma e njerëzve po ti pyesësh sot se “kush mund të rregullojë sot këtë vend, të përgjigjen për fatkeqësi të individëve normalë – Enveri”?! Sepse jo thjesht klasa politike, por shoqëria e tejkalon atë (klasën politike) dhe qeverisjet (pushtetin) me krimet dhe fajet që kryen! Ne themi se “ kemi popull të mirë” dhe unë nuk jam kundra kaq shumë. Por koncepti shoqëri, nuk është i barabartë me konceptin – popull?! Shoqëria është bashkësia e njerve (popullit) që jeton e organizuar nga ligjet dhe morali publik dhe kulturor, institucionet për të garantuar bashkëjetesën me interesat e përgjithshme dhe kohezionin reciprok. Ne popullin e kemi të mirë – kurse shoqërinë e kemi akoma më larg se sa mesjeta dhe pse kemi celularë të tipeve të fundit. Përndryshe nuk do të pinin më duhan në lokale, as do të mbillnin më kanabis mbasi na është ndaluar një herë në bahçe, as nuk do të rrinin pa paguar energjinë me vite e vite sëbashku me ujin, dhe as do ti thonin burrë i mirë një politikani që mashtron e mashtron, rren, vjedh e masakron urbanen dhe ligjoren?! Vetëm një shoqëri e tillë monstër, arrin ti thotë “bravo” një kopuku - agresiv hajdut me damkë në politikë që del nga vota e kësaj shoqërie. Si ka mundësi të shkojë përpara kjo shoqëri e cila jo vetëm nuk ka lexuar, por dhe kur ja thonë nuk e merr vesh të drejtën mbi pronën dhe lirinë e saj, por dhe ligjet normale mbi të?! Kjo shoqëri “ Si ka mundësi të shkojë përpara kjo shoqëri e cila jo vetëm nuk ka lexuar, por dhe kur ja thonë nuk e merr vesh të drejtën mbi pronën dhe lirinë e saj, por dhe

ligjet normale mbi të?! Kjo shoqëri ka shkelur me këmbë jo Zotin thjesht si ideal, por ligjet e pranuar botërisht mbi pronën – duke e tjetërsuar atë, vjedhur masivisht, dhe duke ja kaluar dhe diktatorit Enver në trajtimin e pa drejtë të saj?! Ne presin që të zbatojmë ligjet, që po përgatisin këtë vit?! Me këtë shoqëri jo, sepse ajo ka prodhuar klasën politike më të inkriminuar se sa çdo kohë tjetër me padrejtësinë ndaj pronës?! Mbase të huajt – bëjnë diçka?! Asgjë nuk do të zgjidhim (ne si shoqëri) pa ndryshuar dhe kuptuar se e ka fajin sjellja shoqërore e jona... ka shkelur me këmbë jo Zotin thjesht si ideal, por ligjet e pranuar botërisht mbi pronën – duke e tjetërsuar atë, vjedhur masivisht, dhe duke ja kaluar dhe diktatorit Enver në trajtimin e pa drejtë të saj?! Ne presin që të zbatojmë ligjet, që po përgatisin këtë vit?! Me këtë shoqëri jo, sepse ajo ka prodhuar klasën politike më të inkriminuar se sa çdo kohë tjetër me padrejtësinë ndaj pronës?! Mbase të huajt – bëjnë diçka?! Asgjë nuk do të zgjidhim (ne si shoqëri) pa ndryshuar dhe kuptuar se e ka fajin sjellja shoqërore e jona. Ja çfarë thotë Jean – Jacques Rousseau për pronën dhe individin e pa drejtë mbi të: i pari që ka rrethuar një terren guxoi dhe tha se “kjo më përket mua” por gjeti njerëz mjaft të pa ditur që e besuan – ky ishte dhe themeluesi i vërtetë i shoqërisë civile?! Këtë shoqëri civile me të tillë rrethues terreni – e ka bërë shoqëria civile e shqiptarëve mbas viteve 1990-të?! Pra nëqoftëse (po vazhdoj linjën e groteskut të Rousseau-it) bota kishte mbaruar terrenet e rrethuara në mesjetë, ne i filluam në vitin 1990-të dhe ky është viti i “themelimit të shoqërisë civile në Shqipëri”!? Po kjo nuk ka asnjë emër tjetër përveçse – makabritet prone si individ dhe shoqëror i yni. Po shtoj se është dhe moment 400 vjeçar me vonesë! Kam dëshirë ta mbyll me një batutë të të madhit Jim Morrison që thotë. Jetojmë në një shoqëri të sëmure dhe pjesë e madhe e sëmundjes është fakti i padijenisë – se jemi të sëmurë?! Kjo është dhe gjëja më e keqe. Të jesh i sëmurë është një gjë, por të mos dish (edhe mos duash të dish) se je – është një diçka që nuk riparohet dhe sjell pasojat të mëdha dhe normalisht tepër të këqija.

DUKAGJINAS NË ZALLDARDHË TË PESHKOPISË

Në librin e shkruar nga Hysen Ndreu “Dardha në Nëntë Malet e Dibrës” , i cili bën fjalë për Zall Dardhën, prejardhjen e banorëve të këtij territori dhe shumë të tjera, gjejmë shumë të dhënë edhe për ish banorë dukagjinas, të cilët janë larguar nga trojet e tyre shumë kohë më parë dhe pas shumë lëvizjeve, më në fund janë vendosur në territorin e Zall Dardhës në Peshkopi.

Sipas këtij studimi rezulton se shtatë fise janë me prejardhje nga Gimajt e Shalës të cilat janë vendosur këtu në shekullin e gjashtëmbëdhjetët, të calët sot përbëjnë 370 familje që jetojnë aty, pa llogaritur emigracionin e mundshëm jashtë territorit të këtyre territoreve në kohë të ndryshme.

Autori i këtij studimi shkruan se fisi Çera është nga fshati Gimaj i Dukagjinit. Edhe vetë autori është nga ky fshat por me origjinë nga Trojopa dhe sot pasardhës i familjes së njohur të Elez Isuf Ndreut dhe Dali Ndreut, me kontribut shumë të vyer sa herë që e ka kërkuar nevojat e atdheut, si në Luftën e Gjoricës, e deri në Luftën e Dytë Botërore. Gjithnjë shëmbull dhe në krye të çështjeve me rëndësi kombëtare.

Popullsia që lëvizi nga Dukagjini, ishte

në varfëri por edhe nën shfrytëzimin e padrejtësitë e pushtuesëve turq. Në këto kushte, vëllai i madh ndër katër vëllëzërit, vendosi që të largohej për të kërkuar një jetë më të mira për familjen e tij. Ai e dinte se kudo do të gjenin të njëjtin rregjim dhe pushtues por të paktën mund të gjenin një territor më të përshtatshëm për jetesë. Në një moment Kol Qerimi, nga Gimajt e Shalës, së bashku me familjen dhe me atë pak pasuri që kishte dhe që mund të merrte me vete niset për rrugë, dhe pas shumë ditësh e vështirësisë arrijnë përtej Drinit të Zi, që ndahet me qytetin e sotëm të Peshkopisë. Aty vendosën për të qëndruar. Mbiemri Qerim, me kalimin e viteve u shëndrrua në Çeraj. Edhe sot vëllai i mall i këtyre shtatë fiseve e ka mbiemrin Çeraj.

Disa kohë më vonë niset nga Dukagjini edhe një vëllazëri tjetër me emrin Meneshi. Ka gjasa se këtë emër e morën nga Mekshaj, të cilët e kishin shtëpinë afër Kol Qerimit, sot fisi Çera në Zall Dardhë, para se ai të largohej. Meneshi, (Mekshi, Meshi) kishte dy djem Lucën dhe Gjokën. Në vendin ku ishin më parë, thot autori, kishin titullin bajraktar. Kjo krijon bindjen se në Mekshaj ishte ba-

jraktari përpara se të kalonte në Pecaj, që duket se e mori me vete. Nga ky studim i këtij autori na del për herë të parë emri i fisit që kishte këtë titull në atë kohë.

Mekshi (Meshi) me dy djemtë e vet mori rrugën në drejtim të lindjes, por brenda territoreve shqiptare. Kur arriten në Lurë i thotë njëri vëlla tjetrit: Unë po marr rrugën djathtas dhe ti vazhdo majtas. Para se të ndaheshin marrin një vendim, që secili nga vëllëzërit do të gjente vendin më të mirë për të jetuar do të kërkonte dhe do të merrte edhe tjetrin. Gjoka duke ecur bregut të majtë të Drinit të Zi, takohet me vëllazërinë Çera dhe i ndalin, i sigurojnë shtëpi, takë, ujë, bjeshkë, njëlloj si të vetat. Fisi Çera i kërkon Gjokës që të gjente dhe të sillte edhe vëllain e tij aty. Gjoka e gjenë Lucën diku andej nga Burreli dhe e marr me vete dhe e vendos aty afër.

Me kalimin e kohës u bënë nëntë fise. Në kuverndin e Zall Dardhës shtëpia e Çerës ka mbajtur vendin e parë. Titulli i lartë “qefali”, që gëzonte shtëpia e Çerës, tregonte se ishte i pari i Zall Dardhës. Sipas Egerem Çabejt, qefali do të thotë kohë e fortë dhe e zgjuar, ose gjithnjë i parë. Në Zall Dardhe ishin vetëm dy shtëpi që kishin të drejtën që të vishnin

xhakët të kuqe . Nga kjo morën emrin “dollarakuq”. E para që kishte këtë të drejtë ishin shtëpia Çera dhe pas asaj ishte Sali Demiri.

Zall Dardha, organinin më të lartë kishte “dheun” ku merrnin pjesë 7-70 vjeç. Ky organ zgjidhte pleqtë me numër tek. Pleqtë zgjidhnin kryetarin e “dheut” dhe bënëin “Litifakun” që ishte një ligj që zbatohej nga të gjithë. Sipas autorit, drejtues i këtij organi zgjidhej gjithmonë Çera, që nga Qerim Çera dhe deri te Besnik Çera, që shkonin në shtatë breza.

Aty nga brezi i katërt apo i pesti nis vrasja midis ish pasardhësve të vllëzërve Gjoka dhe Luca për shkak të kufizimeve të bjeshkës. Ndërhyn Çera dhe ata pajtohen përgjithmonë.

Fisi Çera ka arritur të pajtojë shumë mosmarrëveshtje në Zall Dardhë.

Në Zall Dardhë, sipas autorit Hysen Ndreu, ka shumë fisë të tjera nga Malësia e Shkodrës, si Bajza, Kelmendi, Shkreli, Reçi, etj..

Zef LULASHI

Sikur të mos ekzistonte raca e politikanëve!

- MEDITIM PAS NJË DASME SHQIPTARO-AUSTRIAKE -

U ndodha i ftuar në dasmën e mbesës time, Alda, me Gernotin nga Austria, pedagog në një shkollë austriake, që konsullatat e dy vendeve kanë hapur në Shkodër. Ndaj dhe unë e quajta dasmë “shqiptaro-austriake”. Organizatorët e këtij gëzimi kishin zgjedhur Shirokën, vend i cili, në muajin qershor kur u bë dasma në fjalë, është më i kërkuari e më i frekuentuari në guidën turistike të metropolit të veriut.

Jemi mësuar të përdorim për dasmat epitetet: “e mrekulueshme”, “madhështore” etj. dhe kemi të drejtë. Vetë fjalë dasmë ka brenda mrekullinë dhe madhështinë, sepse është një nga momentet më të gëzueshme të jetës së njeriut, i cili duke u bashkuar në çift krijon çerdhen e tij të familjes, bërthamën e shoqërisë njerëzore. Dasma e Aldës me Gernotin i meritonte plotësisht të dy epitetet e mësipërme. Jo për nga pjesëmarrja, e as për nga harxhimet e salltanetet, që në disa dasma, veçanërisht kur të “zotët e dasmës” i kanë mundësitë, kapin shifra shpenzimesh që e trullojnë një shqiptar të zakonshëm. Bukuria, mrekullia dhe madhështia e dasmës së çiftit shqiptaro-austriak qëndronte tek thjeshtësia, të cilën po ta shihte Bielinski, do të përsëriste thënien e tij të famshme: “Thjeshtësia është bukuria e jetës”!

Gernoti, përveç prindërve dhe njerëzve të tij të afërt nga Austria, kishte ftuar në dasmë edhe kolegët e shkollës austriake, e madje edhe disa turistë nga vendi i tij, që u ndodhën në Shkodër, gjithsejtë rreth pesëdhjetë vetë, gati sa një e treta e gjithë dasmorëve. Fillimisht, të dy palët e të ftuarve ishin të ndrojtur në një mjedis të tillë. Thjeshtë kjo për vështirësitë e komunikimit. Dy-tre vetë që i kishin mundësitë, ishin të pamjaftueshëm për të ndërlikuar dasmorët e dy vendeve me gjuhë e tradita të ndryshme. Por “akujt” u shkrinë shumë shpejt. Jo nga nxehtësia, që atë ditë shiroku i Shirokës e kishte zbutur mjaft, por nga gotat e shampanjës, që u hapën në koktejl para banketit. Shumica absolute nuk e dinte fjalën “gëzuar” në gjuhën e mikut përballë, por tokja e gotës, shoqëruar me gazin në buzë është universale. Secili në gjuhën e tij përcolli urimin dhe një vëzhgues në distancë nuk do ta kuptonte se në atë koktejl pjesëmarrësit ishin nga dy vende të largëta, me gjuhë e tradita të ndryshme.

Komunikimi do të përsosej më tej gjatë banketit. Qysh në minutat e para “kufijtë” midis dasmorëve u bënë in-ekzistentë.

Muzika e gërshetuar edhe me pjesë austriake, ku nuk do të mungonte valse i Shtrausit, e ndezi atmosferën. Askush nuk mund të dallonte se kush ishin shqiptarët e kush austriakët. Alda jonë me Gernotin e tyre, si dy artistë të vërtetë, veshur me kostume dasme të thjeshta e pa salltanete, nisën vallen tradicionale të çiftit, çka e dyfishoi gazmendin në tavernën e lokalit, prej ku shihej si në pëllëmbë

si një familje e madhe, nga ato të hershmet e vendit tonë . . .

Orët pas dasmës i kalova gjithë nostalgji, por edhe duke medituar me vete. Mbase këtë të fundit ma nxitën lajmet e televizioneve që i kemi pa kursim. Si gjithnjë në krye të lajmeve është integrimi në familjen e madhe të Evropës. Edhe reforma më e fundit, ajo e drejtësisë, thonë se ka në thelb këtë objektiv. Pranimi në

shpinë. Edhe Bashkimi Evropian me këtë motiv nisi rrugën pesë-gjashtë dekada më parë. Të paktën zyrtarisht.

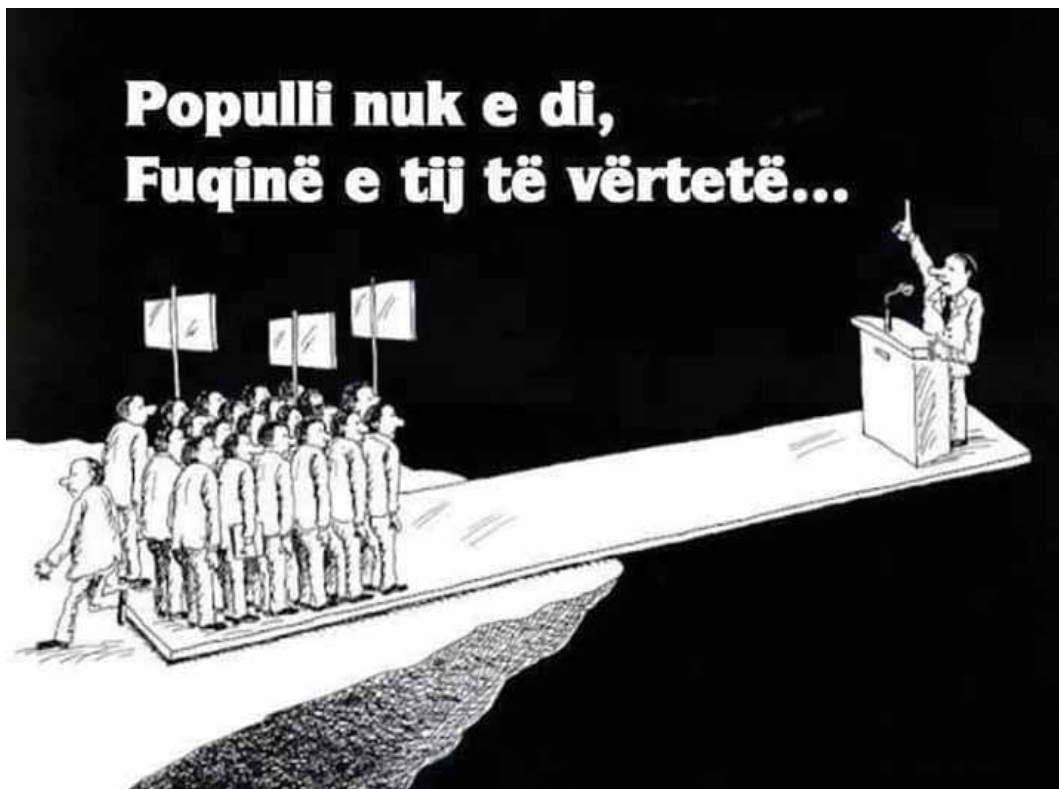
Nëse politikanët, kjo racë e çuditshme, do të mungonin, popujt do të kishin aritur jo thjeshtë bashkimin, por vëllazërimin e tyre. Sidomos popujt e Evropës, të cilët dallimet i kanë me diferenca të papërfillshme. Se diferenca në pasuri nuk kanë qenë e nuk mund të jenë kurrësi primare. Ato lëvizin sipas situatave e zhvillimeve objektive e subjektive. Ndërsa traditat, gjuha, kultura mbetet e dallueshme. Zhvillimet nuk mund t’i përmbysin, por vetëm i vendosin të harmonizuara në hartën e madhe të kombeve e kombësive. Si ngjyrat e Ylberit.

E, për të argumentuar konkluzionin tim, nuk po marr vetëm dasmën për të cilën shkrova më sipër. Se nuk është as e para e as e fundit dasmë kësaj. Me dhjetëra të tilla kemi pasur. Qoftë me komshinjtë, qoftë dhe me miq të tjerë më tej tyre, gjer në skajin më të largët të Evropës. Dhe jo vetëm në kohët e sotme, kur distancat janë bërë të papërfillshme dhe ecejaket pothuaj të përditshme, por edhe në të kaluarën. Madje, edhe kur midis popujve tanë lufta ka qenë e ndezur, martesat dhe dasmat nuk janë kthyer dalë.

Dhe nëse sot, edhe pas pesë-gjashtë dekadash, ëndrra e Bashkimit Evropian mbetet ende e përealizuar, madje është vënë në pikëpyetje dhe rrezik për t’u kthyer në utopi, faji bie mbi politikanët. Të ishte në dorën e popujve, Evropa sot nuk do të kishte asnjë postblllok e asnjë rrugë me kthesa. Por vetëm autostradë veri-jug, e lindje-perëndim. Se popujt nuk vuajnë nga sëmundja e burokratizmit institucional, e as nga sëmundja e fitimit maksimal, siç vuajnë politikanët. Politikanët e sotëm, përfaqësues të sistemit aktual kapitalist, projektojnë e synojnë jo bashkimin e vëllazërimin e popujve, por bashkimin në aleanca politike të vendeve e të shteteve. Pra kanë në themel të bashkimit institucionin, që u siguron fitimin, kapitalin, pa të cilin ata nuk mund të rrojnë.

Si një aksiomë matematike. Nëse nuk do të ekzistonte raca e politikanëve të korruptuar dhe që mendojnë vetëm për karrigën e tyre, popujt e kontinentit tonë të vjetër, sot do të ishin vëllazëruar dhe do të ngjanin si një familje e madhe patriarkale, pa patriarkalizëm!

Gjon Bruçi

të dorës bukuria e liqenit dhe e qytetit të lashtë bri tij. Të ftuarit austriakë, nuk munguan në vallet tona, ku duhet thënë se nuk ishin fillestarë. Madje “Kukësin” e kishin shumë për qejf. Ndoshta ngase kjo valle ngjasonte me vallet e tyre dinamike e gjithë alegri, të cilat ne i kërcejmë me shumë dëshirë e pa droje.

Por kulmi i haresë arriti kur në “seancën” e dytë të dasmës, Gernoti, hoqi kostumin e kollaren e dhëndrit dhe ngjeshi xhamadanin e brezin shqiptar, pa harruar qeleshen e bardhë mbi krye. Nga ana tjetër, Alda jonë, në vend të fustanit të bardhë, veshi fustanin me të cilin nëna e Gernotit kishte nusëruar këtu e tri dekada më parë. E ruante prej kaq vjetësh për nusen e djalit, të cilën nuk e kishte menduar se do ta gjente ne Shqipëri.

Dalja me kostumet karakteristike të dy vendeve i ngriti dasmorët në këmbë, shumica e të cilëve ju bashkuan valles. Të gjithë ne vendasit, shikonim me respekt e admirim nga dy prindërit e Gernotit, që së bashku me bashkëkombësit e tyre ishin bërë njësh me ne shqiptarët në atë gëzim të përbashkët e të paharruar. Që në atë çast dolën jashtë loje gjithë protokollet e dasmës. Pjesëmarrësit dukeshin

BE . . .

Bashkimi Evropian? Më tej: Bashkimi institucional i vendeve të Evropës? Akoma më tej: Vëllazërimi i popujve të kontinentit të vjetër? Mundësi apo utopizëm?!

Një mundësi që është sabotuar dhe po sabotohet. Jo nga popujt, por nga politikanët. Tanët dhe të kancelarive evropiane.

Dy luftëra të tmerrshme botërore raca e politikanëve evropianë ja lëshoi mbi kurriz kontinentit tonë. Harxhet i paguan popujt. Kanë kaluar plot shtatëdhjetë e një vjet nga lufta e fundit. Nëse bashkë me luftën do të ishte zhdukur edhe raca e politikanëve, tani pas shtatë dekadash, plagët e asaj kasaphane do të ishin harruar plotësisht. Zhvillimi me hapa viganë i shkencës, i teknikës, i ekonomisë e i kulturës çoi edhe në transformimin e mentalitetit për jetën.

Popujt tashmë e kanë kuptuar se është më e dobishme të jetosh në paqe, në harmoni, pa dallime e denigrime racash, etnish, traditash. Vetë koha dhe zhvillimi po i harmonizon ato në një bashkëjetesë kombesh në tokën që mund të mbajë trefishin e njerëzve që ka sot mbi

12 liderët ushtarakë më brilantë të historisë

Në epokën e modernizuar dhe të mekanizuar të luftës, ku vendimet merren nga civilët, oficerët larg frontit të luftimit, komitetet kongresionale dhe strategët e panjohur ushtarakë, ushtria është diçka pa një fytyrë drejtuese dhe përgjegjësitë dhe ndahen mes shumë figurave. Dikur përgjegjësia dhe pasojat nuk ishin aq të ndara. Strategjia brilante, teknika dhe mendjet logjistike kishin kontroll total të ushtrive të mëdha dhe ato ushtri u bënë fitimtare ose u mundën për shkak të aftësive të një njeriu të vetëm. Komandantët ushtarakë në listë kanë qenë komandantë në fushë, me autonomi të padiskutueshme në betejat e tyre dhe jo gjeneralë që qëndronin në karriget e tyre larg luftës. Në këtë artikull të ekspertëve të HistoryExtra do të eksplorojmë gjenitë ushtarakë, një listë figurash të famshëm ushtarakë. Liderë botërorë që vijnë vetëm një herë në jetë, dhe që lënë shenjë në historinë e civilizimit njerëzor.

1. ALEKSANDRI I MADH

Aleksandri i Madh qëndron më lart se Napoleon Bonaparti përse i përket pushtimeve të tij në një periudhë më të shpejtë kohore. I kurorëzuar mbret në moshën 20-vjeçare, pasi i ati i tij, Filipi, u vra, Aleksandri vendosi të pushtonte të gjithë botën e njohur. Aleksandri plotësoi dëshirën e të atit për të pushtuar Persinë në pak vite, duke rrëzuar Mbretin Dar. Duke mos qenë i kënaqur me kaq pak territor, Aleksandri marshoi drejt më shumë pushtimeve në zonat ku sot shtrihet Afganistani dhe Azia Qendrore.

Në përpjekje për t'i rënë rreth e qark botës në rrugë oqeanore, Aleksandri u përpoq të pushtonte Indinë, por u bind nga ushtarët e tij për t'u rikthyer në Babiloni kur vdiq dhe në moshën 32-vjeçare, pasi kishte pushtuar një pjesë të madhe të botës, i kishte vënë 20 qyteteve emrin e tij si dhe përhap qytetërim helen.

2. NAPOLEON BONAPARTI

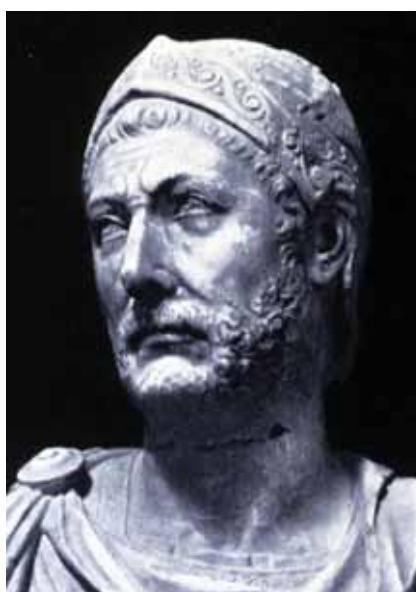
Napoleoni cilësohet si gjenerali më i aftë deri më sot. Ai ka udhëhequr fushata brilante ushtarake, ka përdorur forcën e përqendruar në sulme në fushën e betejës, ka zhvilluar trupat e pavarura dhe të plota të ushtrisë (një sistem i përdorur akoma sot), ka instaluar udhëheqës kullë, ka rekrutuar trupa nga çdo komb që mposhte, duke bërë revolucion në mënyrën e të luftuarit.

Në dekadën e parë të shekullit të 19-të ai i drejtoi ushtritë e Francës kundër çdo fuqie të madhe evropiane dhe arriti të dominonte Evropën kontinentale, nëpërmjet një sërë fitoresh historike të gjata, në betejat të tilla si ajo e Austerlitzit dhe Fridlandit.

3. HANNIBAL BARKA

Kundërshtari më i tmerrshëm që Roma ka hasur, u rrit me detyrën e mposhtjes së romakëve nga babi i tij, Hasdrubali. Hanibali i la mënjane taktikat kartagjenase të superioritetit pasiv detar dhe marshoi me elefantë në alpet italiane. Hanibali e pushtoi perandorinë e fuqishme Romake nëpërmjet alpeve. Ai mundi romakët në një sërë betejash në Trebë dhe Traseminë. Asnjëherë nuk ka humbur personalisht në një betejë me romakët dhe e ka mbajtur ushtrinë e tij në Itali për më shumë se një dekadë pas Luftës së Dytë Kartagjenase. Ai konsiderohet një prej strategëve më të mëdhenj ushtarakë që kanë ekzistuar. Armiqtë e tij romakë, madje adoptuan disa prej taktikave të tij për përdorimin e tyre.

4. SUN TZU

Kur ju kërkoni një libër rreth taktikave ushtarake, të cilat akoma mësojnë dhe inspirojnë liderë edhe pas 2500 vitesh, bëni gjënë e duhur nëse lexoni veprën "Arti i Luftës" nga Sun Tzu. Emri i Sun Tzu tani është i famshëm falë atij libri. Vepra brilante e Sun Tzu e trajton luftën nga ana filozofike, duke i trajtuar ato në detaje.

Libri flet për strategjinë e durimit si një nga elementët bazë për fitimin e një lufte. Libri sot është shumë popullor jo vetëm për ushtarakët, por edhe për diplomatët, trajnerët e futbollit apo CEO-t e kompanive të ndryshme. Ajo çka e bën atë një figurë interesante ushtarake është se zgjidhte gjithnjë një qasje sa më pak të përgjakshme. Sun Tzu preferonte t'i fitonte luftërat pa nisur ato akoma. Gjeniale.

5. GEORGY ZHUKOV

Kjo figurë ushtarake njihet për fitoren e Evropës gjatë Luftës së Dytë Botërore.

Edhe pse përpjekjet sovjetike për të shtypur pushtimin nazist ishin diçka kolektive siç janë të gjithë luftërat në përgjithësi, Zhukov shihet si personi që shkatërroi makinerinë naziste të luftës. Në atë kohë, Hitleri e kishte thyer paktin e tij me Stalinin më 22 qershor 1941, dhe Zhukov ishte tashmë një oficer i gradës së lartë. I ngarkuar nga Stalini për të mbrojtur Moskën dhe të largonte gjermanët. Ushtria e Kuqe nën komandën e Zhukov ndaloi avancimin e nazistëve gjermanë dhe i mposhti ata. Zhukov vazhdoi të fitonte disa betejat të mëdha kundër gjermanëve. Ushtria e Zhukov marshoi në drejtim të perëndimit deri sa arriti në kryeqytetin e Gjermanisë Naziste, Berlin në pranverën e vitit 1945.

7. SALADINI

Saladini ka qenë lideri ushtarak më i shquar në kohën e Kryqëzatave, duke penguar shtetet mesymëse të kryqëzatave dhe pushtimet evropiane, me të njëjtën gjakftohtësi.

I njohur për qetësinë dhe nacionalitetin e tij, mungesën e fanatizmit dhe respektin ndaj kundërshtarëve, ai arriti të pushtonte Sirinë, Egjiptin dhe pjesën më të madhe të Izraelit modern, në mënyrë krejt të qëndrueshme dhe pa shumë vështirësi.

Ai respektohej gjerësisht nga thaujse gjithë rivalët e tij dhe ka pasur një miqësi në korrespondencë me Rikard Zemërluanin, duke i dërguar atij dhurata, kuaj e madje dhe mjekun e tij personal.

7. JUL CEZARI

Fushata ushtarake e Cezarit kundër galëve vazhdon të jetë në librat e shumë akademive ushtarake në botë. Jul Cezari mori kontroll absolut të Republikës Romake dhe ushtrive të saj dhe kreu për herë të parë pushtimin romak të Britanisë. Ekspeditat ushtarake të Cezarit në çdo terren dhe në të gjitha kushtet klimaterike i detyrohet disiplinës strikte të legjionarëve të tij, admirimi dhe devocioni i të cilëve ndaj tij ishte shembull tipik i brilancës së tij taktike.

Gjithashtu ai i manovronte trupat e tij me një shpejtësi legjendare, si dhe përdorimi i sistemit me shifra që përdorte për të komunikuar me gjeneralët e tij.

10. GJERGJ KASTRIOTI

Të mos përfshije komandantin ushtarak të njohur si Gjergj Kastrioti në listë nuk do të ishte e drejtë. Arsyeja që ai bëhet pjesë e kësaj listë është fakti që pavarësisht sa armiq kishte, ai arriti të mbizotëronte dhe u bë pengesë e Perandorisë Osmane për të pushtuar Evropën. I lindur me emrin Gjergj Kastrioti në mbretërinë e vogël të Shqipërisë, Ai u zu rob nga sultani osman. Duke u rritur në radhët e ushtrisë osmane ai u rrit edhe për t'u bërë një prej gjeneralëve më të mëdhenj duke fituar titullin "Skënderbe", që do të thotë Zoti Aleksandër, që e barazonte atë me heroizma e Aleksandrit të Madh. Por kjo nuk e pengoi të kthehej në vendin e tij, gjë që zemëroi Perandorinë Osmane, që për 25 vjet me radhë dërgoi ushtri të stërmëdha për ta pushtuar Shqipërinë, por pa sukses. Me ushtritë e tij që nuk arinin në më shumë se 20 mijë njerëz, Gjergj Kastrioti arrinte t'i bënte ballë ushtrive dhjetë herë më shumë trupave të armikut. Për mbrojtjen e Evropës Perëndimore nga hordhitë osmane, Papa i dha titullin "Kampion i Krishtit" Gjergj Kastriotit.

6. ERVIN ROMMEL

Ervin Rommel konsiderohet si babai i luftës moderne me tanke. I lindur në një familje aristokrate gjermane, Rommel pa betejën e parë gjatë luftës së parë botërore gjatë fushatave gjermane në Rumani dhe Italinë e Veriut.

Me kalimin e kohës u rrit në gradë dhe u bë instruktor ushtarak në luftën me tanke në Berlin. Kur Lufta e Dytë Botërore shpërtheu, Rommel u kërkua sërisht në detyrë duke i shërbyer Rajhut dhe duke ngritur më shumë prestigjin e vetes si ushtarak i zoti. Gjatë kohës kur Gjermania nisi pushtimin e Francës dhe të Vendeve të Ulëta, divizioni ushtarak i Rommel u njoh me nofkën "Divizioni i Fantazmave", për mënyrën se si njësisë e tij ushtarake depërtonte në territorin e armikut.

Jeta e tij u ndërpre tragjikisht kur u zbuluan disa prova se kishte marrë pjesë në disa komplete për të vrarë Adolf Hitlerin.

8. ATILA

Emri i tij ishte bërë sinonim i frikës dhe dhunës. Gjatë udhëheqjes së tij, ai ishte një prej armiqve më të frikshëm të perandorive lindore dhe perëndimore.

Ai pushtoi Ballkanin dy herë dhe marshoi nëpërmjet Francës, deri në Orleans përpara se të mundej në betejën e Shalonit. Ai nuk sulmoi as Kostandinopojën dhe as Romën. Në pjesën më të madhe të Evropës perëndimore ai është mishërimi i mizorisë dhe grykësisë. Në kontrast, disa historianë e përshkruajnë atë si një mbret të madh dhe fisnik.

Atila i zgjeroi kufijtë e perandorisë hune nga kufijtë e Francës së ditëve moderne e deri në stepat e Rusisë, duke mbledhur forcën masive të gjithë fiseve dhe kombeve të para historikisht si të egër provincialë.

9. XHINGIS KHAN

Xhingis Khan është një figurë historike që e bën Atilën e lartpërmendur të duket i butë përse i përket brutalitetit dhe terrorit absolut që shkaktonte. I njohur si themeluesi i Perandorisë Mongole, Xhingis Khan krijoi ndoshta territorin më të madh që një Perandori kishte krijuar në të gjithë historinë. Pushtimet mongole shoqëroheshin me therje civilësh nëse qeveritë e tyre bënë rezistencë. Pavarësisht reputacionit që Çingis Han dhe ushtria mongole morën, ai ishte gjithashtu i rëndësishëm në zbatimin e tolerancës fetare brenda Perandorisë dhe zhvilloi sistemin e meritokracisë. Edhe pas vdekjes së Çingis Han, perandoria mongole u zgjerua edhe më tej.

11. XHORXH UASHINGTON

Uashington ishte lideri më i rëndësishëm dhe mbase më i suksesshmi i forcave revolucionare amerikane që kërkonin pavarësinë nga perandoria britanike. Edhe pse i asistuar nga shumë vartës (duke përfshirë dhe Benedict Arnold, mprehtësia ushtarake e të cilit u megjullua nga tradhtia e tij e famshme), Uashingtoni rezultoi të ishte forca bashkuese e ushtrisë Kontinentale, duke e çuar atë në fitore në Trenton dhe Jorktaun, si dhe duke i mbajtur forcat e ndara në pjesë së bashku, në dimrin e vështirë në luginën Forxh. Zgjedhja e tij president, dy herë, pa kundërshtime serioze duke sikur ishte më e pakta që amerikanët mund të bënin për liderin e tyre ushtarak.

12. Xhorxh S. Paton

Figura më kontradiktore e forcave aleate në Luftën II Botërore, Paton mund të mendonte se ai ishte rimishërimi i luftëtarëve të lashtë, duke mbaruar guximin dhe eksperiencën e tyre në betejat e tij. Në Luftën II Botërore ai përdori sulmet rufe të gjermanëve kundër tyre, duke përdorur njëkohësisht manovrat e trupave të armatosura amerikane për nxjerrjen jashtë loje të fronteve gjermane e duke fituar kështu pjesë të mëdha terreni në periudha të shkurtra kohore. Incidentet famëkeqe, duke përfshirë ekzekutimin e masakrave nga trupat nën komandën e tij çuan në rënien e imazhit të Paton, por ai mbetet udhëheqësi i fitores së forcave aleate në Evropë.

PËRGATITI KOLONEL NDUE SANAJ, NË PENSION

KUQ E ZI - PLAVË E GUCI

FESTIVALI I PARË FOLKLORIK MBARËKOMBËTAR “KËNGA DHE VALLJA SHQIPE NA BASHKON”

Ditët e nxehta të korrikut i lamë pas në ultësirën e Shkodrës dhe në një mëngjes heret morëm rrugën në drejtim të Alpeve Shqiptare. Lamë pas Koplikun e zhurmshëm, Bajzen e Vukpalajt dhe morëm rrugën e Kelmendit.

Ishim bashkë, një grup që kishim marrë një rrugë të gjatë, të lodhshme, por jashtëzakonisht impresionuese. Unë, si përfaqësues i gazetës prestigjioze “NACIONAL” pata nderin në këtë udhëtim të jem pjesë e këtij grupi që vinte nga Radio Televizioni Shqiptar dhe nga Televizioni i nderuar i qztetit të Shkodrës TV-1 Channel.

Pata nderin gjithashtu sepse në këtë ekip po udhëtoja me Presidentin e Unionit Artistik të Kombit Shqiptar z.Azgan Haklaj, drejtorin e përgjithshëm të këtij Unioni z.Minella Kureta dhe Shkëlzen Luka, Presidenti i Kompanisë 3D KONSTRUKSION.

Bashkë me ne rrugëve që gjarpëronin në male e luginë, një autobuz po sillte në këta treva legjendare Ansamblin e famshëm “Vaçe Zela” me artistë të shquar të këngës e valles shqipe, shoqëruar nga orkestra prestigjioze e këtij ansambli, si mysafir të nderuar atje ku ishte ideuar për t’u organizuar për herë të parë Festivali “Kënga dhe vallja shqiptare na bashkon”.

Po shkonim kështu pra në Plavë e Guci. Po shkonim në dy qytete shqiptare që historia padrejtësisht i la jashtë kufijve të atdheut.

Emocionet e këtij udhëtimi fillojnë që kur makinat i ngjiten Brigjeve të Hotit dhe hynë në luginën aq madhështore të Kelmendit. Jemi mes Alpeve Shqiptare, ecim në një rrugë që na drejton në Veri, Tamarë, Vukël, Selcë, për të dalë në pikën më veriore të hartës së sotme të Shqipërisë, në Vermosh. Prej këtu do të kalonim kufirin për të arritur në atë sofër të mrekullueshme dhe bujare që na priste me krahë hapur për festën e madhe që kishin organizuar.

Rruga ishte e gjatë, por ne arritëm në kohë. Është 29 korrik 2016. Grupi ynë që udhëtoi nga Shkodra, rreth orës 14.00 ishte i gatshëm për të qenë pjesëmarrës i aktivitetit, si ne përfaqësues të medias, ashtu edhe Ansambli “Vaçe Zela” që kishte udhëtuar nga Jugu.

Preludi i kësaj feste të madhe filloi me manifestimin e jashtëzakonshëm dhe madhështor që pjesëmarrësit performuan në rrugët dhe qendrën e qytetit. Gjitha çka ishte kuq e zi, gjithçka ishte shqiptare.

Parakaluan aty si një dasëm madhështore krushq e dasmorë të ardhur nga të gjitha krahinat shqiptare me kostumet e tyre, me këngët dhe vallet e tyre, me tupanat që i jepnin gjallëri dhe bukuri, me traditat e lashta të tyre. Parakaluan aty malësorët, myzeqarët, Labëria, Çamëria, vëllezërit tanë nga Kosova, Lugina e Preshevës e Maqedonia dhe në krye u printe krushku i parë Flamuri kuq e zi.

Ky aktivitet që organizohej për herë të parë në këto treva dhe saktësisht në Vuthaj, kishte mbledhur artistë dhe personalitete të kulturës, jo vetëm nga të gjitha trevat shqiptare, por edhe nga Diaspora në Amerikë, Europë e Australi.

Kryetar i Këshillit Organizativ ishte z.Tahir Gjonbalaj dhe Drejtor artistik z.Avdi Gashi.

Janë të shumtë ata këngëtarë, valltarë

e instrumentistë, janë të shumtë grupet pjesëmarrëse, SHKA dhe Ansamblet konkuruese, por ja vlen të evidencojmë disa prej tyre:

Ansambli “Vaçe Zela” i Lushnjës, SHKA “Ardhmëria e Gjakovës”, SHKA “Jehona e Kelmendit”, SHKA “Jonuz Ramadani” Viti, Ansambli “Naim Frashëri” Bardhi Madh, Qendra Kulturore e Fëmijëve Has,

SHKA “Shpëtimi” Medvegjë, Trupa Artistike “Zëri i Rinisë” Kamoran, Tahir Seferi - Shkup, SHKA Rapshe - Drume - Hot, Grupi Çam i Konispolit, SHKA “Maja e Karafilit”, Plavë - Guci, Ansambli “Treva” Tiranë dhe Grupi “Dardania” Tropojë.

Me një performancë të shkëlqyer, këto grupe u prezantuan nga dy moderatore bukuroshe të talentuara Rilinda Gjonbalaj dhe Arbërore Gjonbalaj, të cilat me zhërvjellsinë që i karakterizonte i dhanë jo vetëm hijeshi e larmi, emocion dhe vlerë këtij festivali, por treguan se janë të afta të drejtojnë me kompetencë evenimente të tilla po kaq të rëndësishme.

Festivali u hap me një krijimtari të re, e krijuar enkas për të përshëndetur këtë festë të madhe, titulluar “Testament Arbnor” interpretuar nga dy artistë tropojanë babë e djalë, Ibrahim dhe Eduart Muça, të cilët muzikën e kësaj kënga kaq të bukur e kishin bërë vetë, me tekst brilant të shkruar nga Azgan Haklaj. Kënga u prit jashtëzakonisht me emocion të madh, pasi vargjet e saj të ngacmonin shpirtin dhe ekzekutimi me instrumentë folklorikë ishte i shkëlqyer.

Përveç performancave të shkëlqyera të grupeve dhe artistëve pjesëmarrës, një larmi dhe emocion të veçantë krijoi edhe Rreze Gjonbalaj, recituesja që interpretoi me mjaft mjeshtri poezinë e titulluar “Kërkon nana bijt e humbur”, si dhe vajza tjetër Enida Selimaj interpretoi poezinë “Gjuha shqipe”.

Torta mbi qershi ishte momenti kur në skenë u ngjit vogëlushja 6-vjeçare, më e vogla e këtij festivali, Ardena Gjonbalaj, e cila me zërin e saj brilant interpretoi këngën “Bashkon shqipja bijt”.

Festivali zgjati ashtu siç ishte planifikuar, për katër netë me radhë. Kënga dhe vallja e bukur shqipe ushtuan mes maleve dhe grykave si një mesazh bashkimi, si një porosi, si një amanet i të parëve.

Këto këngë dhe valle, në këta ditë të nxehta korriku, sfiduan jo vetëm temperaturat e larta, por mbi të gjitha sfiduan kufinj, sepse kënga dhe vallja shqiptare nuk njeh

kufi në trevat e të parëve tanë.

Për organizimin me sukses të këtij festivali, një kontribut të madh kishte dhënë SHKA “Maja e Karafilit” dhe shoqata “Alpet Shqiptare”, të cilat të mbështetura nga “Fondacioni Plavë-Guci”, me qendër në New York, si dhe Diaspora në Europë që kishin kordinuar me Tiranën dhe Prishtinën, në mënyrë që me dt.29 korrik-1 gusht 2016

të zhvillohej në Vuthaj Festivali i parë folklorikë mbarëkombëtar “Kënga dhe vallja shqipe na bashkon”.

Natën e fundit të këtij aktiviteti, morën pjesë familja e Jakup Ferri, Akademik Rexhep Ferri, Dr.Naser Ferri dhe Arben Ferri.

Pas përfundimit të festës tradicionale të zonës, kryetari i “Fondacionit Plavë-Guci” z.Alex Selimaj, na ftoi në shtëpinë e tij dhe na foli për jetën dhe veprimtarinë e shqiptarëve në Amerikë, si dhe kontributin që ata japin për të mbajtur gjallë ndjenjat kombëtare dhe lidhjet me vendlindjen.

Në këtë shkrim ndjej dhe përjetoj çdo moment ku unë isha pjesë e kësaj feste madhështore. Kjo festë ishte një dasëm e madhe, një sofër e madhe bujare, një poezi ku bashkohej epika legjendare dhe lirizmi i shpirtit të një populli që ka njohur edhe luftën, edhe të bukuren, edhe dashurinë e jetës. Këta mesazhe përcolli për tre ditë me radhë edhe ky festival, i cili u shoqërua me një ekspozitë madhështore me piktura të rfealizuara nga autorë vendas me tematikë thellësisht kombëtare.

Populli i Plavës dhe Gucisë, ashtu si gjithë malësorët e këtyre trevave, hapen dyert dhe shtruan sofrat e tyre bujare për të prit vëllezërit e tyre që kishin ardhur për të gëzuar së bashku. E siç është zakoni një burri të nderuar i kishin ngarkuar dhe besuar detyrën që t’i përfaqësonte. Ky burrë i nderuar ishte shqiptari me zemër të madhe dhe bujare, biri i këtyre trevave z.Tahir Gjonbalaj, i cili mund të quhej pa frikë një kapedan që din të prijë si kapedanat e dikurshëm të Shqipërisë.

Organizimi i jashtëzakonshëm i festivalit, mbarëvajtja, sistemimi, akomodimi i çdo individi apo grupi, si të thuash mbanin “vulën e tij”. Ky angazhim kaq i madh i z.Gjonbalaj dhe grupit organizator, lanë mbresa të pashlyera tek të gjithë pjesëmarrësit.

Nuk më duket e nevojshme të zgjatëm tek ky shkrim me pritjen entuziaste të publikut që kishte populluar gjithë sheshin e qendrës Vuthaj nga skena madhështore

e deri në rrëzë të maleve që formojnë luginën, por lexuesi duhet të dijë se ky publik nuk bëri diferencime për performancat e ndryshme, por përjetoj me ovacione e mall të gjithë këngëtarët, valltarët, apo grupet që u ngjiten në skenë.

Siç organizohej për herë të parë një festival kaq madhështor i titulluar “Kënga dhe vallja shqiptare na bashkon”, ashtu për herë të parë erdhi në këtë trevë për të nderuar këta malësorë legjendar, Presidenti i Republikës së Shqipërisë z.Bujar Nishani.

Ishte një ngjarje e rrallë, por historike. Ai udhëtoi nga Tirana pa pompozitete dhe protokolle, por si një vëlla që po shkonte të festonte me vëllezërit dhe motrat e veta. Ai udhëtoi nëpër luginën e Cemit dhe malet e Kelmendit, për të qenë pjesë e kësaj feste. Dhe ashtu siç është i nderuar, ashtu u prit. Dhe ashtu siç është i nderuar, nderoi edhe banorët e këtyre trevave me një fjalim vëllazëror, për t’i treguar se Shteti Shqiptar është gjithmonë pranë tyre, në mbrojtje të aspiratave që ëndërron çdo popull.

Në përfundim të këtij festivali, i cili ishte organizuar edhe në një formë gare, natyrisht që do të kishte edhe vlerësime. Për këtë ishte ngritur edhe një juri që drejtohej nga z.Azgan Haklaj me shumë kompetencë dhe eksperiencë në aktivitete të tilla. Dibran Fyelli, Ramiz Gjonbalaj, Prof.Asllan Qyqalla, Hasnie Kukaj Gjonbalaj, Agim Rugova dhe Mirjeta Gjonbalaj, ishin anëtarët e jurisë.

Kjo juri akordoi disa çmime, ku çmimin e parë për rapsodin më të mirë e fituan dy artistë tropojanë babë e djalë, Ibrahim dhe Eduart Muça. Çmimin e dytë e fitoi SHKA “Maja e Karafilit”

Çmimi e tretë e fitoi Grupi i Konispolit Veterani i festivalit u shpall rapsodi Jonuz Delaj

Veshja me e mire autentike SHKA Rrapsha

Ansambli më i kompletuar SHKA “Jonuz Ramadani” nga Vitia

Instrumentisti më i mirë Alredi Ngjeçi
Vallja më e mirë “Vetë flijimi” SHKA “Zëri i Rinisë” Komoran

Çmimi i publikut SHKA «Ardhmëria» nga Gjakova.

Me këtë rast u dhanë edhe disa Çertifikata mirënjohjeje e falenderimi, ku mund të përmendim Radio Televizionin Shqiptar, me një ekip simpatik të drejtuar nga djalo-shi i talentuar Klodi, Gazeten “NACIONAL” e cila ka qenë gjithmonë pranë këtyre aktiviteteteve në të gjitha trojet ku jetojnë shqiptarët dhe i ka pasqyruar ato me vërtetësi dhe profesionalizëm në faqet e saj, TV-1 Channel Shkodër me përfaqësuese gazetaren Kozeta Bruçi, Shkëlzen Luka, për mbështetjen e organizimit të Festivalit, etj.

Aktiviteti zgjati katër ditë, por dhe katër netë. Katër ditë dhe katër netë, ashtu si në gojëdhënat popullore kullat e malësorëve të Plavës dhe Gucisë, qëndruan me dyer të hapura, me sofa të shtrura të shoqëruara me shprehjen shumë të bukur të mikëpritjes shqiptare: “Mirëse keni ardhë, buk’ e kryp’ e zemer të bardhë”.

Falenderimi më i madh u takon atyre. Ata ishin në të vërtetë organizatorët e këtij festivali. Ju faleminderit!

RAMAZAN ÇEKA, Gusht 2016

BUJARI ME ZEMËR BUJARE

“Bujari për bujarinë”, kështu e pagëzoi koncertin e tij “Mjeshtri i Madh” i këngës popullore shqiptare Bujar Qamili, ku këngëtarët dhe publiku u solidarizuan për fëmijët jetimë të Shkodrës.

Intersimi i madh shihej që në she-shin para teatrit “Migjeni” që në këtë mbrëmje të bukur qershori ishte mbushur me dashamirës të këngës, por në mënyrë të veçantë të birit të tyre shkodran Bujar Qamili.

Pasqyrë e kësaj bujarie që buron nga ky njeri ishte dhe ky recital, i cili shprehte dashurinë e tij për fëmijët në nevojë.

Skena e Teatrit “Migjeni” u ndez nga ritmet e bukura të këngës qytetare. Një koncert ndryshe, pasi Bujari kishte vendosur që të ardhurat të shkonin për shtëpinë e fëmijës në Shkodër.

Me paraqitjen e tij brilante, me zemrën e tij të madhe dhe bujare ky këngëtar i mrekullueshëm elektrizoi sallën, sepse publiku jo vetëm që e don dhe e respekton, por ishte në dijeni edhe të qëllimit të organizimit të këtij spektakli.

Në një sallë të tejmbushur me artëdashës, krahas duartrokitjeve të pafund që nuk kurseheshin nga publiku për suksesin e Bujar Qamilit, nuk munguan mysafirë të shumtë, si këngëtares Eli Fara, Artiola Toska, Mukades Çanga dhe humori brilant i artistëve Gëzim Kruja, Drand Xhai, Muhamet Çekini dhe Anton Krosaj, të cilët me interpretimin e tyre të shkëlqyer e bënë edhe më të bukur këtë mbrëmje mes miqsh që Bujari i dhuroi Shkodrës.

Ishte shumë interesante edhe një fakt tjetër, në sallë mbizotëronte një publik jo tradicional, por i ri në moshë, gjë që tregon se rinia shkodrane e don këngën e qytetit të vet, i don e i respekton edhe interpretuesit e saj, siç ishte në këtë rast i madhi Bujar Qamili dhe këngëtarja gjithmonë e re Mukades Çanga.

Ndoshta e lidhur me tematikën dhe qëllimin bamirës të këtij spektakli kishte sjellë në sallë edhe avokatin e popullit z.Igli Totozhani, i cili kohët e fundit është angazhuar me institucionet e tij, pikërisht për këto probleme që kanë të bëjnë me institucionet e fëmijëve jetim, por edhe të fëmijëve në nevojë në përgjithësi. Por në fund të fundit atë që bëjnë institucionet e bëjnë sepse e kanë për detyrë, kurse atë që bëjnë individët me zemër të madhe, siç është ky rast me “Mjeshterin e Madh” e bëjnë sepse janë humanë dhe altruistë.

Pas shfaqjes z.Totozhani, i prekur dhe i mallëngjyer u shpreh: “Shkodra dhe Bujari në këtë koncert, së bashku me gjithë artistët e tjerë dhanë një mesazh që ky qytet i mrekullueshëm i shëron plagët e veta me muzikë, me kulturë”.

Natyrisht më i emocionuari dhe më i lumturi doli në fund të spektaklit vetë Bujari, i cili nuk kishte emocionet e një shfaqjeje që ai ka përjetuar me qindra herë, por kishte emocionet e një evenimenti krejtësisht të veçantë.

Zemra dhe kënga e tij këtë natë kënduan për një çështje të madhe humanitare. Pikërisht falenderim i një publiku kaq të mrekullueshëm ishte falenderimi

i qytetarëve shkodranë. Ndryshe është të urojë dikush “Të lumtë goja”! Dhe ndryshe është të urojë dikush “Të këndoftë zemra”!

Të gjitha këto i përjetoi ky artist i madh, i cili me shumë emocion u shpreh: “Falenderoj të gjithë spektatorët që ishin të pranishëm në sallën e teatrit “Migjeni”, falenderoj gjithë qytetin e Shkodrës, falenderoj gjithë miqt e mij që morën pjesë në koncert, falenderoj të gjithë ata fëmijë të mrekullueshëm që u ngjitën në skenë krahas meje, por në veçanti një falende-

për shtëpinë e fëmijës në Shkodër, një shembull për tu marrë nga të gjithë shqiptarët”.

Dhe më pas këngëtarja e mrekullueshme, e qeshur dhe simpatike Artiola Toska, me shumë emocion u shpreh: “Do të doja që këto aktivitete të ishin më të shumta, sidomos kur kanë qëllime të tilla humanitare. Koncerte të tilla do të doja të ishin më shumë. Këto llojë aktivitete bëjnë mirë edhe për publikun, sepse e sensibilizojnë, por sigurisht në radhë të parë bëjnë mirë për ata që kanë nevojë

tin e tij kitarrën, e ka shoqëruar me vite babain e tij. Ai tha: “Ngado të vërtitemi, sërish gjaku na vlon kur dëgjojmë muzikë tabani. Kur na ndien veshi këta tinguj, ndjejmë zemrën të na rrahë fort. Këtë pasuri të çmuar, nuk na mbetet gjë tjetër, veçse ta ruajmë me fanatizëm dhe të mburremi përballë realitetit me të, pasi nuk ka vlerë më të madhe se të trashëgosh pasuritë e të parëve”.

Për dy orë recitali i Bujar Qamilit i dha Shkodrës çaste të paharrueshme kënaqësie për tu mbajtur mend gjatë, por edhe

rim, një përshëndetje dhe një përgëzim shumë të madh dua ta bëj për avokatin e popullit z.Igli Totozhani, i cili erdhi posaçërisht nga Tirana për të ndjekur koncertin”.

Ky spektakël i jashtëzakonshëm u bë i tillë sepse vetë Bujari kishte menduar për këtë si një ideator, krijues, libretist, e pse jo edhe regjisor, duke gërshetuar numrat e tij të koncertit jo vetëm me humoristët dhe këngëtarët e ftuar, por edhe me freskinë që i sjellin skenës fëmijët e mrekullueshëm e të talentuar që u ngjitën në këtë tempull si një kurorë lulësh pranverore. Të tillë ishin edhe valltarët aq të këndshëm të përgatitur nga koreografi Aldo Nika dhe kompleksi i kitarrave të Qendrës Kulturore të Fëmijëve, nën drejtimin e mësuesit të pasionuar të muzikës Bepin Vjerdha që befasuan të gjithë të pranishmit me performancën e tyre.

Për këtë shfaqje të mrekullueshme nuk munguan dhe vlerësimet e mysafireve të nderuara të Bujarit, këngëtarja e madhe Eli Fara, e cila e emocionuar tha: “Bujari duhet përshëndetur për iniciativën që mori për një koncert bamirësie

për ndihmë”.

Pjesa më e madhe e këngëve emblematike qytetare shkodrane ishin orkestruar nga kompozitori Gazmend Kraja, shoqëruar me tingujt e orkestrës me instrumentistët më të mirë të qytetit të Shkodrës, Anton Kaftalli në violinë, Artion Qamili kitarrë elektrike, Dritan Mlika kitarr bas, Indrit Kodraliu dhe Agron Rexha klarinetë, Qemal Kajushi fizarmonikë dhe Gëzim Mesi bateri, të cilët përcollën atë çka këngën shkodrane e bëjnë ndryshe nga të tjerat, duke prekur kështu zemrat e publikut me zërin e bukur dhe të magjishëm të Bujar Qamilit.

Drejtuesi artistik i këtij recitali Gazmend Kraja tha: “Nuk mjafton vetëm interpretimi me instrumenta muzikorë, por edhe shpirti popullor i Bujarit si artist. Të luash në stilin që e kanë luajtur kompozitorët e vjetër është një përgjegjësi e madhe, sepse çdo pjesë duhet të ruajë origjinalitetin”. Këtu ai i referohet karrierës së gjatë artistike të Bujarit, i cili është rritur me këngën shkodrane.

Në të njëjtin mendim ishte edhe djali i Bujar Qamilit, Artioni, i cili me instrumen-

një mesazh të bukur se si artistët mund të ndihmojnë shtresat në nevojë.

Nga tempulli i kulturës, Teatri “Migjeni”, qytetarët e Shkodrës dilnin të lumtur dhe të buzëqeshur nga salla prej magjisë që solli këngëtarin i shquar Bujar Qamili “Mjeshtër i Madh” në koncertin e tij recitali dhuratë për shtëpinë e fëmijës. Një koncert zemre në Shkodër me një reper-tor të pasur nga perlat e këngëve popullore qytetare.

Dihet se kur jep shpirtin për diçka e do shumë atë, ndaj dhe Bujari e do shumë këngën shkodrane, këngën shqiptare, por mbi të gjitha don njerëzit e aq më shumë fëmijët.

Edhe unë si autor i këtij shkrimi mendoj se është gjetja më e bukur për të vlerësuar këtë ngjarje të shënuar në qytetin e Shkodrës, por gjithsesi do të shtoja se bujaria e Bujarit ka përfshirë edhe artistë të tjerë me zemër bujare dhe ky është një tregues se ne “avangardë” nuk janë institucionet, por njerëzit me zemër të madhe që quhen artistë.

RAMAZAN ÇEKA

Krenaria kokëposhtë ndaj vetvetes dhe fqinjësisë së mirë

KADRI UJKA, kritik letrare

Duke lexuar prononcimin e Prof.Ledi Shamku kundër aktit antishqiptar të Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Malit të Zi, më lindi ideja e një pronocimi publik, jo si kulturë e rëndomtë e një pjesëtari të shoqërisë civile, por si intelektual që të mirën e së ardhmes së atdheut të vet dhe të fqinjve tanë, jo vetëm e koncepton të pandarë, por e nderon, e pret dhe e lexon si produkt i një reciprociteti nderimi dhe inkurajimi progresist ndaj njëri-tjetrit dhe kurrresi si një qëndrim folklorik, përjashtues dhe asimilues, si në epokën e krajloviçëve ogurzi, ballkanikë. Në këtë vështrim pronocimi publik i znj.Shamku, studiuese dhe deputete e mazhorancës qeverisëse në parlamentin shqiptar, sikurse “prononcimet në Mal të Zi të Prof.dr.Jelena Shusanj përmes gazetës “Pobjeda” dhe “Portalit “Analitika””, e z.Nikollë Camaj, kryetar i Lëvizjes Demokratike në Mal të Zi, në opozitë, përmes letrës drejtuar Akademisë së Shkencave, e Prof.dr.Anton Berishës, apo i deputetit shqiptar atje, z.Nikë Gjelošhaj etj.ndaj një manifestimi fyes, asimilues, financiar nga buxheti i qeverisë malazeze, qëndrim absolutisht i paparanueshëm për një vend si Mali i Zi, që aspiron Evropën e Bashkuar, ditët e fundit, jo vetëm dëshmon standart civil, bashkëkohor komunikimi, por nënkupton edhe një ndër kërkesat bazë që duhet t’i bëjë pandërprerje politika jonë dhe ajo malazeze, në të gjitha përformancat diplomatike si vende fqinje, kur po shihet vijishmërisht se shqiptarët në Mal të Zi, nga pikëpamja e trashëgimisë historike, e gjuhës dhe e kulturës shqipe, realisht, po treten..., po të jetë për kujdesin e qeverisjes malazeze. Madje e keqja më e madhe është kur nga ndonjë politikan yni, dritëshkurtër, nën dritën e interesave partiake-kulltukofage, do të pranonte deri ekzistencën e të të ashtuquajturës pakicë serbe,(kur ekziston vetëm ajo malazeze), në Shqipëri, së cilës arritën edhe t’i hapin shkollën e parë serbe në Libohovë(Fier), kur në Komunën urbane të Tuzit, ish-kryeqendra e Malësisë së Madhe në fillimvitet “40- të të shek. XX, sikurse në komunat shqiptare si ajo e Gucisë dhe e Plavës, edhe pse shqiptarët janë shumicë autoktone, u privohet krenaria legjitime e përdorimit të gjuhës amë në komunikimin zyrtar, në kundërshtim me të gjitha kushtetutat demokratike të botës, përfshirë edhe atë mala-

zeze, prandaj janë të detyruar të komunikojnë vetëm me përkthyes me kryetarët e komunave, të vendosur aty si kolonë boshnjakë., Edhe pse shqiptarët janë shumicë autoktone, e një gjuhe, një gjaku dhe një kombi, kryetarët e këtyre komunave në Malësi i janë “imponuar” shumicës shqiptare, nën tutelën e një qëndrimi, nuk gabo, po të them, antishqiptar, po aq sa edhe edhe antimalazez, të atyre qeveritarëve në Podgoricë, malazezë, por edhe shqiptarë, të cilët në emër të kulltukut qeveritar si zuzarë partiakë pa ndjeshmëri civile, pa le kombëtare, pranojnë këtë lloj skllavërie në trojet shqiptare, të njohura si të tilla jo vetëm nga historian si Dr..Shuflaj, i cili edhe fjalën Mali i Zi e shpjegonte nga shqipja Malci, por edhe Car Dushani, trojet ku jetojnë sot shqiptarët i shihte si zona të Arbërisë(Shih:” Historia e Malit të Zi” II-2,Titograd, viti 1970,fq.138) sikurse dëshmohej edhe nga dokumentat zyrtare të Republikës së Raguzës (Dubrovnikut) prej vitit 1443 edhe Podgoricën e shihnin si të tillë. Megjithatë, për komunitetin autokton shqiptar në Malësi, në epokën e dialogut dhe të shoqërisë së hapur, edhe në ditët tona, po veprohet në sintoni të plotë me aspiratat historike, më antishqiptare serbo-malazeze, të njohura gjatë gjithë historisë sonë kombëtare. Ironia me vetveten e kësaj kategorie, që po i merr frymën aspiratave demokratike kombëtare të shqiptarëve të Malësisë së Madhe, në këtë pjesë të trollit amë, merr përmasat e një diskriminimi të lahtarshëm, arrin kulmin e saj kur kujtojmë, se krahas akademikëve malazezë, personalitete që nuk duhet t’ia lejonin vetes një status të tillë poshtërues ndaj komunitetit shqiptar, kur dihet historikisht, që sivëllezërit e tyre, pakica malazeze,në Malësi të Madhe, sikur minoriteti grek në jug të Shqipërisë, edhe në vitet e diktaturës hoxhiste, u trajtuan me shumë dinjitet, qeveritarët shqiptarë, në Podgoricë deri ata lokalë të Komunës urbane të Tuzit, pa le ata malazezë, nuk guxojnë as të na shoqërojnë, ne vëllezërve të tyre nga Shqipëria amë, në Ditën e Ngritjes së Flamurit Kombëtar në Deçiq, më 6 prill të çdo viti. Madje as në jubile të tillë të Shpalljes së Pavarësisë, edhe pse mund të shkojmë të shoqëruar edhe nga autoritetet tona, lokale apo kombëtare, si kryetari i Bashkisë Malësi e Madhe, apo Zëvendësministri ynë i Kulturës. Kështu, pra ata jo vetëm institucionalisht, por as vëllazërisht, apo fqinjësisht nuk guxuan të na sigurojnë, qoftë një rast të vetëm, një pritje zyrtare në Komunën urbane të Tuzit për Zv.ministrin tonë të Kulturës, zotin Çuni, me pikësynimin, krejt fisnik, për të shtruar institucionalisht, si fqinj të hapur dhe korrekt, situatën e rënduar në Muzeun Etnografik të Malësisë, pronë e një plaku patriot shqiptar 80-vjeçar, Shtjefën Ivezajt, të cilit nuk i sigurohet dot as një pagë modeste për kon-

tributin e shkëlqyer kombëtar dhe po aq me efekt integrues mes dy popujve kufitarë ndër breza. Si një variant njohjeje të situatës absurde në atë muze të interesuarëve seriozisht, dua t’u kujtoj shkrimin tim në “Dita” me titull “Patriotizmi absurd i një shqiptari” për t’u njohur me situatën, vërtet absurde dhe hipokrite të sjelljes sonë “demokratike” me vetveten ndaj këtij konteksti kulturor kombëtar në atë komunë ku shqiptarët kanë një pushet defakto për interesat sa të vjetra, sa të reja serbo-malazeze, ndryshe për vetveten mbajnë, thjesht, çelësat e kashtës të atij institucioni.Edhe pse problemi i shpifur,” i albanizimit“, ngritur në atë Fjalor,Canu apo Sanu, si të duash thirre, identikë si antishqiptarë, nga Akademia e Shkencave dhe Arteve e Malit të Zi, është albanologjik, kombëtar po aq shkencor, djersitja e specialistëve tanë të akademisë vazhdon të jetë ose gjumë i plotë në këtë sens, nën ekstazën e debatit folklorik, nën ethet e antikomunizmit si dogmë, të llojit “ “Akademia shqiptare e ka origjinën sovjetike apo austriake?! ”Prandaj me shumë të drejtë nga znj.Shamku, shtrohet pyetja: A është vallë Akademia jonë e Shkencave në misionin që i takon, së paku në axhendën në fjalë?Patjetër që jo.Jo rastësisht znj.Shamku, sepse nën udhëheqjen e partisë, nuk po i shpëtojme dot sindromit të profesorë-doktorëve apo të akademikëve me shumicë:. Mjafton, për ne shqiptarët, ta kemi mirë me partinë nën ethet e kultpragmatizmit dhe kulltukofagisë: Koha do të dëshmojë se vetvetja jonë nën ethet e kultpragmatizmit apo entuziazmit modern, që ka mbërthyer mbarë ish-lindjen komuniste, por në veçanti vendin tim, në mbarëhapësirën e tij natyrore, pa shkuar shumë gjatë do t’i japë pastër pasojat e saj, po ashtu si deri dje, nën optimizmin e pafre apo vëllazërim-bashkimitin tragjik nën ish-Jugosllavi duke humbur shumë pasojë e kësaj vetvete të kultpragmatizuar. Globalizmat gjithnjë kanë dhënë goditjet e veta, sidomos, ndaj popujve të vegjël, prandaj nuk do shumë mend për të kuptuar pasojat që mund të na vinë edhe prej këtij të fundit, Perandorisë së Tregut, nëse vazhdojmë si deri më sot. Kur them duhet tjetër sjelljeje që të fitojmë kohën e humbur, siç fitojnë tjerët prej prej nesh, nënkuptoj të jemi të aftë të fitojmë edhe ne prej raportit me ta, pa i lejuar vetes të humbasim ato që trashëgojmë si vlera dhe po aq si identitet në total. A kanë vepuar ndonjëherë ndryshe asaj filozofie diskriminuese, që u ofron ndaj shqiptarëve Canu-ja malazeze, akademikët serbe, maqedonase, jo larg tyre as ajo greke?!? Patjetër që asnjëherë ndryshe, prandaj ka shumë të drejtë intelektual dhe politikani z.Nikollë Camaj në konkluzionin e tij, kur Canu-n, aktualisht, të Akademisë malazeze, e quan identike me atë serbe në sensin antishqiptar.Në këtë tranzicion, tejet të stërzgatur të shqip-

tarëve, klasa jonë politike, mbarëshqiptare, kurrë nuk u motivua maksimalisht nga vizioni i asaj strategjie që do të ofronte, në emër të progresit të kombit, por nga vizioni i asaj taktike që ofronte një jetëgjatësi maksimale të partitokracisë. Nga ky pozicion, mjerisht, kemi synuar t’i “përvetësojmë” edhe të tjerët: mbështetjen ndërkombëtare, idealitetin e një shoqërie demokratike, sakrificat humane, vlerat e kulturës dhe të trashëgimisë sonë kulturore dhe historike.Kudo, mes nesh, vijojnë të mbahen ndezuar “fronte, vetëm fronte” në emër të kësaj filozofie, çka duket do të na çojë në BE, sikur na çoi në Nato, pa standarte demokratike të plotësuar. Një taktikë dhe strategji përendimore, që një ditë e stërlodhur me folklorin tonë politik, por që, në fund të fundit, ka arritur objektivat e veta globale, për ne shqiptarët, duket, do të mjaftohet në moralin e një shoqërie demokratike- autokratike, pra në demokracinë e dorës së fortë, pa pyetur për standartet demokratke, si një aspiratë e shoqëruar, me jo pak gjak dhe sakrifica nga më të ndryshme, në tërë hapësirën tonë natyrore nga mbarë brezat e kombit shqiptar. Gjithë kjo vetëm si produkt i asaj që sipërcituam, sepse kur bota sheh drejt vetvetes si progres, pa injoruar kurrë mësimet e historisë, si mësuësja e pagabuar e popujve, larg dehjes në posthistori, ne shohim drejt vetvetes të verbuar nga entuziazmi modern, si kultpushtet personal apo partiak. Si një kujtesë për të gjithë ata shqiptarë që vijojnë të heshtin apo të konformohen me mesazhin ANTISHQIPTAR të Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Malit të Zi, ditët e fundit, po u sjell në vemendje mësimin e Konicës së Madh, shqiptarit, që e deshi me dinjitet evropian, kurrë si skllav, si asnjë shqiptar në botë Shqipërinë Evropiane : “Skllavëria, si çdo pësim tjetër, pasi rëndon ca kohë në kurriz, bëhet më në fund një zakon i pëlqyer dhe ata që e mbajnë mbi zverk dhe e durojnë me gëzim, jo vetëm s’marrin vesh çdo me thënë liri, por edhe ndjejnë një farë urrejtje për mbrojtësit e lirisë, sikur ushqejnë respektin më të thellë për skllavërinë si institucion legal për tiranët ekspertë të shkopit e të zinxhirit. Kjo ngjet, sepse skllavi i çliruar ka zemrën dhe dashurinë të lidhur me Armikun e Çlirimit...” Duke dënuar ashpër shpirtrobërinë tek shqiptarët, intelektual, eruditi, babai i kritikës letrare dhe totale shqiptare, evrocentristi më i madh i të gjitha kohërave,Faik Konica, sot do të shpërthente gjithë indinjatë: “Më mirë të shes mut njeriu, se të shkruajë për shqiptarët.Shqiptarët më shumë janë shpirtrobër”(Libri “Ç’është liria”fq.7)kësaj radhe të lumtur nën ekstazën e krenarisë kokëposhtë ndaj vetvetes dhe marrëdhënieve të fqinjësisë së mirë, ndryshe nën ethet e mazokizmit pragmatist si filozofia e skllavërisë bashkëkohore në posthistori.

A jemi kund gjallë?

- RUBRIKA: SI SHKRUANIN PARAARDHËSIT -

Nga Gjergj Fishta,
botuar më 1918

I përmenduni filozof i Greqis s’vjetër Aristoteli e la të shkruese, se jeta asht në punë, si me thanë, se për me njoftë a ka a s’ka jetë ndoj send, duhet me vrojto pale a punon a s’punon aj gjësend; pse jetë pa punë s’ka.

Për në kjoftë, pra, se kjo fjalë nuk asht rrenë, sikurse edhe rrenë nuk asht, duhet me thanë se komi shqyphtar nuk ka ma jetë; ase, mos shqyphtarët s’lozin kund për s’gjallit, e për kom të vet s’e qesin një gur n’uj, por rrijn duj u përhapë e tuj njehë mizat nëpër tryeza të mejhaneve e të hijeve të hoteleve, a thue se po janë tuj pritë barkët me grun e tallamoq. Por barkët nuk janë e kallamboqi, pa punue, nuk del, kshtu qi do të jesin me gojë that. Në kto katër vjet shëmtimit na kemi pasë rasë me pa e me ndi shumë të kqija e të liga, pse ra lufta e ja qiti njerzimit të zezat për fushë. Kemi pa e ndi si egoizmi i ndyet mundet me lanë burrnin mas dorët; kemi pa e ndisi njerz t’kalemit e dijet munden me shkelë besën e fen e dhan-me me dorë m’be, e ndi e pa kemi si interesat e veçanta mundem me i dhanë krah

gjas s’shtetit, qi asht lodhja e gjaku i popullit. Po prap kemi pa e ndi edhe punë të mira fort. Kshtu, fjala vjen, në kët luftë kemi mujtë me vu n’oroe një atdhedashni të paskajshme ndër kome të gjytetnueme, e një abnegacion ase një mohim çdo intereset t’veçantë, të cillit s’i gjindet shoqi në histori. Njikta burra, qi sod rreziku i ka kapërthye në luftë me shoqishojnë nuk kjenë rritë malit e krepit, pa kmishë m’shtat e të dishruem per hae e per pije, por paten le ndër saraje, kjen rritë m’pupla e mbajtun me miradija ku kjenë ma të mira.

E pra kta njerz, që tash katër vjet, m’pishë të diellit tuj djegë si sarova, m’rribë të murranit, në rreshme bore e akullit, të zhytun der m’brez ndër ballanxa të llogoreve, pa buk në bark, me një breshen të trishtueshëm gjylesh e plumbesh mi krye e tuj e dijtë se grat e tyne, se fmija e tyne u rreshken prej ujet e prej mallit te shpija, kurr pa pasë pushim as natë as ditë, rrijn tuj luftue si luaj për liri e përparim të komeve të veta, e as s’e bajn kund mall se tokët u kanë metë pa punue, se shpijat u janë rrenue, dhent e dhit pre, e hupë me miljuj e miljuj gjaja e vet a e trashigueme prej të parve zotni ase e ftueme me djers të ballit të vet; me u zhdukë, të thuesh, para atdhedashnis s’tyne vetë atdhedashnija e Leonidhes. Punojnë si diva, si vigaj per kom e atdhe të vet, e komi e atdheu i tyne, sido qit ë marrin fund lufta, ka me jetue i lumnueshëm, pse në punë asht jeta e lumnija.

E po na shqyphtarët shka kemi punue e vjeftë per koma e atdhe tonin, në kta katër vjet t’orvatunit të njerzimit? Kurr-gja! Senegalez, zezakët e ndoshta edhe Otentott në ket kohë shëmtimi po, por historjak, kan lujtë për s’gjallit e s’kan ndejë me duer m’n’ije e pa punë, veç shqypitari

s’asht kenë i zoti me xjerrë një mariman-gë prej birucet per kom e atdhe të vet, e asht diftue se s’ka kund vorr në shpatull. Me e pasë për të pvetë ndonji shqyphtar, se ç’punë ka punue, se ç’të mirë i ka reshë kujë, ka me të thanë, po, se ja ka shitë serbit kokrrën e petllës dhetë grosh e se për një rrotull buket të mykët ja ka hjekë der kmishen prej shtatit: se maxharit i ka dhanë esence ufllet, të shartuese me uj e me shpirtu e me sheqer të djegun per ruhum Jamajka e se tedeskut i ka shitë kastraveca per bastan; por s’ke me gjetë, drue, një qi, me dorë m’zemër, mund të thotë, se kshtu punova, se shtu psova per atdhe tem m’ekonomi, a në literatyrë, a në një çdo send sado të vogël qi të kishte të perpjekun me jetë komtare tonën. M’kurrnji gjësend nuk e kemi diftue veten, se jemi të gjallë si shqyphtarë e si një kom, qi ka ndërgjegjen e individualitetit të vet mi shekull.

Me hi me e analizue punën edhe me një optimizëm të shtyem ase tuj ja ba qefin vedit, drue se kishim me u vertetue qi, pose me ksula te thimta m’krye, m’kurrnji gjësend tjetër s’e kemi dishmue vedin para shekullit për shtyphtarë. Kshtu qi, pose se prej veshet e gjuhët m’veti, sa per vepër tonë, të huejve as ndërmend s’kishte me u ra, se ka mi botë një kom shqyphtar m’vedi e qi ky ka kund ndoj qellim a ndoj aspiracion si kom. E jo veçse të huajt s’e dijn se shka munden me dashtë na si shqyphtarë qi jena, por asht halli qi as vetë inteligjencia shqiptare, s’ka, drue, parasysh një ide të kjarhtë mi kto aspiracione e asnjë program permi mnyrë, me të cillen me i mbledhë tok e me i shti në punë fuqit e komit. E pra, pa pasë një qëllim komtar të përgjithtë parasysh e pa i mledhë m’nja fuqit e komit, komi s’mund të jetojë. Njana nder arsye ma të parat, per të cillen nieri jeton në shoqni, asht kjo, qi nieri s’kishte për të mujtë me jetu mi shekull si nieri, po s’pat nimin e t’tjervet. Kur, pra, per me u mbajtë në jetë vetja e një nierit të veçantë, lypet qi nieri t’i bashkojë fuqit e veta shpirtnore e

fizike me fuqi të t’tjerve, sa ma fort nuk ka me u dashtë bashkimi i ktyne fuqive, per me u mbajtë vetja e një komit mkamë?

E po ku janë fuqit tona? Kush asht qi rregullon me to?

Shpesh na vjen me ndi ke ndoj atdhetar shqyphtar thotë, se skhtu u mblodhem, se kshtu shkuem, se ashtu punuem e se neper veper tonën ju suell komit kjo e mirë ase ajo tjetra. Na kandet me ndi kso fjalësh, pse kshtu disi na njallet shpresa në zemër, se ka nisë me hi në popull njëfarë ndisijet për detyrë komtare; por e vërteta asht qi, me hi na e me i përshkrue nëpër mend kto kohët e mramae, ndër të cillat në Shqypni u vërtetuen shndërrime të mdha, gjejmë se kurrnji ase gati kurrnji kso punish e shndërrimesh, qi mu-jten në ndojfarë mnyret me kenë dobija e komit, nuk ndodhi pse na dojshim qit ë ndodhte kshtu në vend tonë. E pra një komi të meçëm, t’organizuem e qi asht i zoti i punës rrallë se i ndodhë gja pahiri. Aty njifet, se një popull asht i dejë me jettue si kom, kur aj vetë me mendë e me fuqi t’vet i krijonmndorjet e jetës e nuk pret qi t’i reshen prej t’tjerve, pse asht e vërtetë fjala qi thotë, se kali i huej të len m’baltë. Per n’e daçim pra një Shqypni tamam Shqypni – një Shqypni, pa bishta e pa gjalma nëpër kamë – duhet ma s’parit qi inteligjencia e Shqypnis t’organizohet, të studjojë aspiracionet e komit, të mundohet nëpër mjete të ligjshme me bashkue fuqit komtare e atherë të ndërt-ojë një program se si me i qitë në punë kto fuqi komtare, qi janë gjithmonë e gjithkund të rrehta, e tuj perke vepren me gjeje të kohve, të punojë me shpresë të gjallë për një kohë qi do të vijë.

Një pjesë e inteligjencës komtare, per me sugurue ekzistencën e vet të veçantë në kto kohë të vshtira, asht organizue e mbledhë tok në një “Konsumverein”, kshtu t’organ-izohet e të mlihdet tok per mjete të gjallimit të komit të Shqypnis.

NË MUZEUN E JETËS SË VËRTETË

Emigrant, bana një udhëtim
Në qytetin e shpirtin tim
Më befasoj një ekspozim
Ku mora kënaqësi e gëzim
Mbi andrrat për jetën
Përjetova faktet për të vërtetën
Në shkodër te Kisha e Madhe
Me histori të vjetër fetare
Shpaloset Muzeu i shekujve të lashtësisë
Me objekte dhe data të historisë
Me rëndësi shiptënore të besimit
Në shërbim të jetës së njerzimit
Thesar i vërtetë i fesë Krishtnimit
Shëmbëlltyrë Martirët e jetës së vërtetë
Të shëjtnuem tridhetë e tetë
Në jetën e pavdeksisë
Në Altarin e Perendisë

Me vullnetin shpirtnorë
Në udhëtimin hyjnorë
Papa ligjëron shejtënimin
Gjithë Bota nderimin
Se për Krishtin dhuruen mundimin
E me vullnet pranuen pushkatimin
Shumë madhështorë ekspozimi
Për vëejtjet që kaloj Krishtënimi
Fakte konkrete të lashtësisë
Tregojnë Kumonët e zanit të kishës
Zanit shenjtë të besimit
Me ndihmën e Zotit e njërzimit
Përballuen kohët e përsekutimit
Të Turqisë e të Komunizmit
Në mes të kumonve me rëndësi
Ajo e Pogut në veçanti
Afro 6 shekuj ruen histori
Gjithmonë me bëkimin e Zotit
Që në kohën e Gjergj Kastriotit
Dyqind e sa vjet ndej e groposun

Ruejti vlerat e jetës së pasosun
Në përjetim objektet e mrekullisë
Tregojnë besimin e pavdeksisë
Simboli madhështor para kishës
Asht monument i dëshmisë
Realiteti i vëejtjeve të diskriminimit
Të klerikve e njerzve të besimit
Më pamje që tregon madhështi
Statuje e gjallë në pavdeksi
Jep lutje për paqe e liri
Shikimin e mëshirës drejt qiellit
Këmbë e duar në zinxhirë
Pranuen me vdekë “O, Zot mëshirë!”
S’mundi mposhti mizori
Hekurat, plumbi as konopi
Kishin forcën dhe besimin te Zotit
Gjithçka përballuen në këtë jetë
Me mëshirën “Rroftë Krishti Mbret!”
Të betuem kundër komunizmit
Nuk u ligstuen para gjyqit

Në jetën në udhën e Kryqit
E bekimin e shpirtit të mishërimit
Pranuen jetën e flijimit
Vullnesa e Zotit arsye ju ka dhanë
Thonë “Fali, o Zot, se s’dinë ç’ka bajnë!”
Në respekt të mundimeve të Krishtit
Me vullnetin e zemrës e shpirtit
I shërbyen fesë e njerzimit
Me Shpirtin Shejt në zemër
Në të gjithë Botën u banë shembull
Kombit shqiptar i rritën emën
Gjithçka në Botë vjen e shkon
Por feja e Krishtit nuk n’dryshon
Lum ai që e nderon dhe beson...
Qofshin të nderue e bekue
Të gjithë ata që kane kontribue
Për ketë pasuni shumë çmue .

Pjetër Geraj,
Bruksel, korrik 2016

10 gjëra interesante për popullsinë në botë

1. Sipas World O meter jemi më shumë se **7, 4 miliardë**. Vendi me popullsinë më të madhe është Kina, me 1. 4 miliardë, pas saj vjen India me 1. 29 miliardë.

2. Sipas People Reference Bureau (PRB), një OJF që punon për qeverinë amerikane, ka llogaritur se në Tokë kanë jetuar **108 miliardë banorë**. Kjo do të thotë që aktualisht, se ne që jetojmë tani jemi vetëm 6. 68% e të gjithë popullsisë që ka jetuar në Tokë.

3. Në vitin **1 000, popullsia e botës ishte 400 milion banorë**. Ne vitin 1750 ajo ishte dyfishuar në 800 milionë. Dhe në vitin, kur Napoleoni u bë perandor, në 1804, popullsia arriti në 1 miliard banorë. Ajo u dyfishua 123 vjet me pas dhe arrit në 3 miliard në vitin 1960. Pas 40 vitesh, ajo është dyfishuar përsëri dhe në 31 tetor të vitit 2011, popullsia e botës arriti në 7 miliardë banorë.

4. Në 2050 popullsia do të arrijë në **10 miliardë** dhe 70 % e tyre do të jetojnë në qytete. Edhe pse është shtatëfishuar në dy shekujt e fundit, 11 miliardë nuk do të arrijmë deri ne shekullin e XXII. Kjo për shkak të uljes së lindjeve.

5. **Shpërthimi demografik**, më shumë se me rritjen e numrit të lindjeve lidhet me uljen e numrit të vdekjeve, për shkak të përmirësimit të kushteve të jetës, ushqimit, ruajtjes së shëndetit, ilaçeve dhe mjekimeve të reja, edukimit, uljes së numrit të vatrave të luftës. Në vendet e Europës Perëndimore, mosha mesatare është 80. 3 vjeç, në SHBA dhe Kanada, 79. 3, ndërsa në Afrikën Sub Sahariane, ajo është vetëm 51. 5 vjeç.

6. **663 milion persona nuk kanë ujë**, ndërsa 2. 4 miliard nuk kanë tualet. Ndërkohë që numri i personave që kanë celular është më i madh se sa ata që kanë një tualet.

7. Sipas UNICEF, çdo ditë në botë lindin **353 mijë fëmijë**, ose 18. 9 lindje për 1000 banorë.

8. Sipas National Geographic, nëse të gjithë banorët e Tokës do të viheshin sup më sup me njëri-tjetrin, ata do të krijonin një kuadrat **1300 km katrorë**, pak a shumë sa sipërfaqja e Romës ose Los Anxhelosit.

9. Sipas të dhënave të Oxfam, në vitin 2015, vetëm **62 persona kishin një pasuri të barabartë me atë të 3. 6 miliard banorëve**, ose gjysmës më të varfër të popullsisë botërore. Në vitin 2010, ishin 388. Rezultati: Pasuria e 62 personave më të pasur është rritur me 44 %

nga 2010 deri sot, një llogaritje e barabartë me më shumë se 500 miliardë dollarë. Në të njëjtën periudhë, pasuria e gjysmës më të varfër të popullsisë botërore është zvogëluar me pak më

shumë se 1 000 miliardë dollarë (41 %).

10- 52 % e popullsisë botërore është nën 30 vjeç. 1. 8 miliardë janë mes 10 dhe 24 vjeç. Bota ka popullsi të re, edhe pjesa më e madhe e tyre jeton në 48

shtetet më pak të zhvilluara.

*Korespondenti
i gazetës "Dukagjini"*

REDAKSIA

Kryeredaktor: Luigj Shyti

Redaktorë: Lazër Stani, Roza Pjetri, Prelë Milani, Lazër Kodra, Suela Ndoja, Zef Nika, Zef Gjeta, Lulash Brigja

Mundësoi Botimin:

GJERGJ LEQEJZA

Ma.di.sh **Kimay**
PRODUCTION Produzione Giacche

